

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Epithalamion Episcopi, Cvm Sva Sponsa Ecclesia. Sive, De
Consecratione Episcopi Sermo**

Sokołowski, Stanisław

Cracoviae, 1580

Stanislai Socolovii De Consecratione Episcopi Sermo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10197

Fol 1.
STANISLAI SO-
COLOVII DE CONSECRÄ-
TIONE EPISCOPI

Sermo.

NAVG VRA-
tioni atque consecratio-
ni Diuini Hierarchæ
intersumus, magni^q; ar-
cani Sacraenta oculis
nostris subiⁱcⁱ cernimus.
Video autem vos loqui,
quamuis taceatis, illudq;
à me expectare, dum, quid tandem sibi velint hæc
mysteria, quid hæ ipsæ tam prolixæ & multipli-
ces Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita
quidem libenter & cupide, quam necessariò vo-
bis morem gerendum esse duxi. Non libenter
quidem: quod id à maioribus nostris Sanctissimis
viris in eo mysteriorum genere palam & publicè
factitatum non sit. Quod prohibitū etiam à mul-
tis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacraenta arca-
B no si-

no silentio sanctius & augustius coluntur; quod
denique res tanti momenti breuiter explicari non
possit, volumincq; potius integro, quam uno bre-
ui Sermone, opus habeat. Necessariò tamen, ne
silentium locum calumniæ det; ne quod lucē fu-
git, tenebræ esse existimetur; ne ea quæ sacra
sunt, dum non intelliguntur, prophana esse puten-
tur: præsertim in ea eorum hominum multitudi-
nē; qui ea omnia, quæ ignorant, blasphemant;
quæ autem naturaliter, ut bruta animalia, no-
runt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur istæ
sunt Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ,
humanisq; diuina sancte & piè à sacris Antisti-
tibus demonstrantur; his quæ sub sensum cadunt,
ea quæ ab omni sensu, & oculorum intuitu sunt
remota, materialibus ea quæ materia carent; ex-
ternis illa quæ intus geruntur. Corporeis enim
Dionys. Are-
opag: de Ec-
cles: Hierar.
Cap: I.
imaginibus, ait sacer Dionysius, quām diu cor-
poreis compagibus inclusi sumus, nec omnino
possimus mentem a' consuetudine corporis
auocare, sumus identidem ad memoriam coe-
lestium rerum reuocandi. Neq; verò vulga-
res quædam aut prophana hæ sunt nuptiæ, sed
illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio,

per

per quam vera Iesu Christi singulari ac suo quodam modo dignoscitur Sponsa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Ecclesiastice oritur propago, per quam illa ipsa continua et perpetua Spiritualis et Apostolicæ generationis deducitur successio, amplissimum & singulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; seminis de quo I^saias dixit: Spiritus meus qui in te est, *Isaie 59.*
 & verba mea quæ posui in ore tuo, non receperint de ore tuo, & de ore seminis tui, à modo usque in sempiternum. Ex quibus item nuptijs omnia Sacra menta vim & initia sua sumunt, & sine quibus nihil sanctum, nihil ritè Deo dicatum esse potest. Hæc enim consecratio, omnium cōsecrationū fons est & initium; hoc ministerium, omnium ministeriorum principium et fundamen- tum. Diuinus enim Pontificum ordo, vt ait *Dionysius da Cœlesti Hierar. Cap:5.*
sanctus Dionysius, primus est eorum ordinū, qui Dei participes sunt; & idem ultimus. Primus quidem, quod ex illo promanant reliqui omnes, & sua accipiunt omnia: Ultimus autem, quod in eo desinit & perficitur omnis Ecclesiastice & Hierarchice rei ornatus. Ut enim vniuersa Hierarchia in IEsum Christum

B ij desi-

definit, cuius ille caput est, sic vna quæque in suum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes transit, ac funditur rerū Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus sacris, proprię Hierarchię mysteria operatur. Nam etsi Sacerdotes & Presbyteri aliqua per se conficiunt, non tamen sine his quę Episcopi propria opera & consecratione fiunt.

Quarum nuptiarum, quæ vis, quæ natura sit, quo melius explicari possit, singulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos scilicet contrahantur: quem Sponsorem habent: quos auspices & exoratores: quæ earum circumstantiae: quis modus, & ratio. Magnum & sublime, ut videtis, argumentum, sed & iucundum ac pernecessarium simul; magno igitur studio vestro, magna deuotione, opus habet: sed & ardentibus precibus, ut hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum inuentor & perfector fuit, idem ipse interpres & enarrator esse velit.

Qui igitur sunt illi, inter quos hæ tantæ contrahuntur nuptiæ? quod tam præclarum et magnificum sibi mutuo spōndentium par? Sponsus est

est Episcopus, Sponsa Ecclesia. Et quidem de Ecclesia plurima alio loco, & tempore dicta sunt. De Episcopo, eiusq; munere, cuius est summa et prima in Ecclesia Dei dignitas et auctoritas, non committam ut ipse aliquid ex meo sensu apud vos proferam, sed quid ipse Christus Dominus, quid Paulus, quid vetustissimi et Apostolici viri sentiant; quem virum, cuiusq; honoris & dignitatis cum esse putent, paucis perstringam. Episcopum igitur, summus ipse Pontifex Christus Dominus, cum esse dicit; qui sit ille bonus pastor ouium; qui intret per ostium, quod ostium Christus est, & non aliunde. Cui ostiarius Spiritus sanctus aperiat: qui cognoscat oves suas, & cognoscant eum oves eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum sit, vadat ante eas, & oves eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, et verbi prædicatione cognoscunt: qui non modo mercedem fluxam & caducam non respiciat, non modo laboribus non defatigetur, non modo opibus & facultatibus suis non parcet, honoremq; suum non querat, lupis non cedat, aut oves non deserat; non modo infamiam, paupertatem, exilium, carcerem

Ioan: 10.

B iij non

6. DE CONSECR A.

- non metuat; sed vitam etiam ipsam, atq; animā
 (si ita opus sit) libenter & promptè pro ouibus su-
 is ponat atque profundat: qui sit sū illud terræ,
 condiendo, & ab omni labe conseruando, omni
 Christiano populo comparatum: qui sit lux mun-
 di: lucerna super candelabrum posita, quæ omnia
 immunda purget, sterilia fœcundet, errantia il-
 lustret, mœsta exhibaret, latentia prodat, ac in
 lucem proferat: qui sit illa ciuitas inexpugnabi-
 lis in monte posita, undequaq; illustris, & quæ
 obscurari nullo modo possit: oculus vniuersi; quo
 sano & simplici, totum corpus sit lucidum; quo
 depravato & lippiente, totum futurum sit tene-
 brosum: qui claves regni cœlestis habeat; vt cui
 aperiat, apertum sit; cui claudat, perpetuò sit ob-
 seratum: qui potestate ligandi et soluendi sit præ-
 ditus; vt quodcunq; ligauerit super terram, sit li-
 gatum in cœlis; & quodcunq; soluerit in terris,
 sit solutum & in cœlis: quorum detinuerit pecca-
 ta, detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint:
 quem qui audit, Christum audit; quem qui sper-
 nit, Christum, &, qui misit eum, Deum patrem
 spernit, & conculcat: quem qui accipit, Christū
 accipit, & cum eo patrem eius: Qui fidelis sit ser-

213

uus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illi cibum tempore opportuno: qui sit operarius messis eius, ut fructū ad Lucē 10. ferat, & fructus eius maneat: qui de mundo non īoan: 15. sit, sicut & Christus de mundo non est: & clā īoan: 17. ritatem habeat, quam dedit ei princeps Pontificiū Christus IESUS: quem eundem testem, Et eis ritis mihi testes, in Hierusalem, & in omni Iudea, Actuum 1. & Samaria, usque ad ultimum terrae. amicum, iam non dicam vos seruos, quia seruus īoan: 15. uus nescit quid faciat dominus eius, sed amicos. fratrem denique suum, Nunciate fratribus Matth: 28. meis, ut eant in Galilæam, appellare solet.

Hunc eundem Paulus hominem dicit esse, ex Hebr: 5. hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his quae sunt ad Deum, ut offerat dona & sa- crificia pro peccatis: qui condolere possit his, qui ignorant & errant; ut qui & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet exorare atq; of- ferre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso pro peccatis. Qui non sumat sibi cum honorem, sed vocetur tanquam Aaron. Nam & Christus non semetipsum clarificauit ut Pon- tifex fieret, sed qui locutus est ad eū, Filius meus psal: 2. es tu,

Psal: 109.

I. Cor: 3.

I. Cor: 4.

Roma: 1.

2. Cor: 5.

2. Cor: 2.

I. Tim: 3.

Titum 1.

I. Tim: 4.

Hebr: 13.

Const: Apost.

Lib: 2. Ca: 30.

es tu, ego hodie genui te. Et alio loco: Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Qui sit minister & adiutor Dei, ac dispensator ministeriorum eius: sapientibus & insipientibus debitor: ut fructum de profectu ouium consequatur: cui datum est ministerium reconciliacionis, & posuit Deus verbum reconciliacionis in ore eius: qui legatione fungatur pro Christo, tanquam Deo exhortante per os eius: qui Christi bonus odor sit Deo, in his qui salui sunt, & in ijs qui pereunt: quem vult esse virum sine crimeni, sobrium, ornatum, prudentem, hospitalem, doctorem, castum, sanctum, continentem, amplectentem cum qui secundum doctrinam est, fidelis sermonem; ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere: qui exemplo sit fidelibus, in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Cui subesse oporteat, tanquam ipsi Domino.

De cuius officio & dignitate, inter cæteros Patres & viros illos Apostolicos, CLEMENS Petri successor cum differeret, Omnis sacre scientie eum custodem esse dixit, mediatorem Dei & hominum, in eo quod ad eum facit minister,

nisterio; doctorem pietatis, secundum Deum parentem nostrum, qui per aquam & Spiritū regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei, Regem atq; Dinaſtam Θεορ επίγεον, hoc est, post Deum, ter^o restrē Deū, cui à nobis primus debeat̄ honos; de eo enim, & illi ſimilibus, scriptum eſſe do-
cet: Ego dixi, Dīj eſtis, & filij altissimi omnes *Pſal: 18.*
vos. Et illud: Dījs non maledices. Qui primū *Exodi 20.*
in omnibus locū teneat; diuini honoris, quan-
tum homini fas eſt, particeps; vniuersi cleri
caput; totius autem populi, in his que ſunt ad
Deum, princeps. *Pauli autem eorum arca-*
norum, quæ homini non eſt fas proloqui, vnicus 2. Cor: 12.
Et germaniſſimus interpres *Dionysius Areopagita*, quem post *Apostolos Theologorum* prin- leſti Hierar-
cipem docti appellare ſolent, *Episcopū dicit eſſe Cap: 1.*
Virum diuinum, diuino numine afflatum, qui
omni ſacra disciplina ſit præditus, perficiens
ea que perficiuntur, omnemq; Sacerdotalem
doctrinam complexus; tradens item ſacra pro
cuiusq; eorum dignitate, qui ſcienter & inter-
grè prædicti ſunt Sacerdotum perfectione atq;
virtute; & in quo omnis, que eum attingit

C

Hierar

Hierarchia, pure absoluatur & cognoscitur.

Cum enim ex doctrina Apostolica tres functiones, operationes, atq; perfectiones, vniuersi Ecclesiastici ordinis statuat, Incipientium ^{πάθεσιν} noui dianctio: quasi dicas, purgantem, ac discernentem, & separantem vim; quae instituendis Catechumenis, ac illis qui primò initiantur, comparaata est. Deinde eorum, qui instituti sunt sacrū ^{φωτίσμος}, hoc est, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptismum ad diuinum & cælestē lumen adducuntur, inseruit. Ultimam autem, & cæteras in se complexam, omnium nobilissimā ac perfectissimam diuinam ^{τελεώσιν}: id est, eorū qui illuminati sunt, ac ad supremam perfectiōnem tendunt, per sacra mysteria & cælestē doctrinam, perfectionem atq; consumationem. Et primam quidem illam functionem ^{τῷ πλεῖστηγῷ}: hoc est, ministrantium esse dicit: secundam ^{τῷ ιερῷ}, id est, Sacerdotum ac Presbyterorū: tertiam, vtrasq; in se complexam, diuinorū Hierarcharum atq; Pontificum. hocq; illud est, quod in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam pure absolui & perfici docet. Sacra enim lex est diuinæ Hierarchiæ, per prima & sum-

Et summa, ea quæ posteriora sunt, ad diuinissimum
deduci lumen: quæ quidem lex diuina est in om-
nibus ipsis creaturis, tam quæ aspectu sentiuntur,
quam quæ aspectum superant, præclarissimè in-
stituta. Et inferiores quidem ordines, ad superiorio-
ra transilire non possunt; diuiniores autem vir-
tutes secundum suas proprias perfectiones, eas quæ
inferiores sunt, in se cōpleteuntur. Diuus verò
Ignatius Ioannis Discipulus, eundem ita definit: In Epistola ad
Smirnenses.
Ut Episcopum esse dicit, qui omni principatu i
& potestati supereminet, & quoad homini li-
cet, imitator Christi veri Dei; princeps Sacer-
dotum, imaginem Dei referens: Dei quidem
propter Principatum, Christi vero propter
Sacerdotium. Nec enim Rege quisquam præ-
stantior, aut quisquam similis ei, in rebus cre-
atis; nec Episcopo quicquā maius in Ecclesia,
qui Deo consecratus est, pro totius mundi sa-
lute: quem qui honorat, a Deo honorabitur;
qui ignominia afficit, a Deo punietur: sine quo
nihil faciendum censet earum rerum, quæ ad
Ecclesiam spectant; neque baptisandum, neq;
offerendum, neque Sacrificium immolandum,
neque Oblationem celebrandam, neque con-

C ij iugij

iugij unitatem faciendam, ut coniugium sit secundum Deum, non secundum carnem. Qui ubi comparet, ibi omnis sit Christiani populi multitudo; quemadmodum ubi Christus, ibi omnis astat exercitus coelestis; veluti Imperatori potestatis diuinae, omnisque intellectus alius naturae gubernatori dispensatoriique; quem reuereri oportet ut Christum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apostoli. Cui qui non obtemperet, ille sine Deo est, pietatis expers, Christum spernens, eiusque ordinationi resistens; sine quo nulla est Ecclesia, nulla Sanctorum congregatio: absque cuius auctoritate qui agit, foris est, inquinatam habet conscientiam, infideli deterior: qui enim Christi sunt, Episcopi sunt; qui vero ab illo declinant, & cum impijs communionem amplectuntur, hi cum illis excidentur: nec enim Christi agricultura sunt, sed Diaboli semen. Sacerdotium enim est, omnium bonorum que in homine sunt, supremus apex; qui aduersus illud facit, non hominem ignominia afficit, sed Deum et Christum IESUM primogenitum, qui natura solus est primus & summus Sacerdos. Laici

enim

enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopis, Episcopus Christo, ut ipse Patri, subiicitur. *Quem cundem Episcopum,*

NAZIANZENVS, atque sacer BASILIVS, ^{Nazianzenus} in Apologetico duo Catholicæ religionis clarissima lumina, illis ^{co primo.} Et pulcherrimis & verissimis depingunt coloribus; in oratione dedum eum Angelum Dei, candelabrum in Eccl laudibus A-clesia Christi, Sacerdotem incruenta Sacrifi^{thanasii.} In cia offerentem, illustrem animarum custodē, ^{funere itē pa-} magni Dei figmentum in manibus suis portā, ^{rentis: In ex-} hortatione ad tem, Deum hominibus conciliantem, immor^{Episcopos.} talis vite Doctorem, magnam vocem & tu^{Basilus in} bam, sermonum Regalium viuificantem vir- tutem, columnam & firmamentum in domo Dei, scopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & persecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæretico- rum, custodem Patriarum Legum, omnisp̄ nouitatis hostem; securim petram scindentē, linguam fluminī irriganti similē, cordis pro funditatem, fulgur celeritatis, sacri consilij a picem, sermonum mysticorum interpretem, ignem & male & vitiosę materię purgantem, ventilabrum quo à grauibus dogmatibus le-

C iñ uia

uia discernuntur, gladium vitis radices excindentem, percutientibus Adamantem, dissidentibus omnia inungentem Magnatem, veteris vite & doctrinę exemplum appellare solent; quem item omnes necessitatum suarum, non minibus compellent. Ut Virgines pronubium laudent, Coniuges moderatorem, Monachi legilatorem, simplices itineris ducem, speculationi dediti Theologum, hilares frenum, calamitosi consolatorem, canicies baculum, iuuentus magistrum, pauperes suppeditatorem, diuites dispensatorem, vidue patronū, pupilli patrem, peregrini hospitem, fratres fratribus amatorem, ægrotantes medicum, sanī valetudinis custodem; omnes denique eum,

1. Corint: 9. qui omnia omnibus factus est, ut omnes lucris faciat. *Quem oues suæ ad illud tribunal, in quo & sermo, & actio, & cogitatio cuiusque nostrum, iusta Dei tritura expendetur, cum ipse Deus ad iudicandam terram surrexerit, vocaturæ sunt; ut qui ita fidem seruarint, virtutemque coluerint, ut ab illo imbuti sunt.* Quod si recte

Cyrillus Epistola 6. exequuti sumus, inquit CYRILLUS, recipiemus mercedem, imo & laudem consequemur: si vero

verò aliter & peruersè, quæ nobis flammæ ad supplicia sufficient? Audiemus enim illud: Terram meam perdidisti, & populum meum *Esaiae 14.* occidisti. Et laicorum quidem quisque pro sua vita rationem reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipsis dūtaxat, sed simul pro vniuersis in Christum credentibus, causam dicemus.

Tanti igitur, & tam sublimis sponsi, hæ sunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipsa, nec tempus patitur.

Sponsor autem quis? non aliis certè, quam ipse summus Sacerdos et Pontifex Christus Dominus; quem Diuus Ignatius primogenitum, et solum natura τὸ πατρὸς ἀρχιερεῖα vocat; quem *DI-*
onissius Θεαρχίνορη προτόπιον ιεροτελεστήρης, hoc autem est, *Ecclesiasticon diuinum & primum consecratorem appellare so-*
let. Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Ecclesie suæ, CHRistus est Dominus. Hic ex vniuersa illa discipulorum turba, quæ illum se- quebatur, elegit duodecim; quos Apostolos no- minauit; quos postea ad cœnam primò, deinde in cælos ascensurus, Pontifices & Sacerdotes illis verbis,

*Capit. 5. dæ
Hierachia.*

*Ioannis 20.**Ephe: 4.**Actuum 1.*

verbis, illa cœremonia, creauit atque consecravit: Sicut misit me viuēs Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cū dixisset, insufflavit, & dixit eis: Accipite Spíritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorū retinueritis, retenta sunt. Hic idem dicit Paulus: Ascendens in altum, dedit dona hominibus. Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consumationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in unitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Huic primo & summo Consecratori, Petrus cum omni multitudine fratrum, præsentauit Iosephum, qui vocabatur Barabas, qui cognominatus est Iustus, & Mathiam, cū illa præfatione: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus, de quo prævaricatus est Iudas, ut abiret in locum suum.

Non solum autem hic Consecrator est, sed etiam

ipse

*ipse præsens huic negocio adest. Si enim vbi fuerit Matth. 18.
rint duo vel tres, inquit Ambrosius, ibi se fuerint qui my-
turum promisit: quanto magis vbi est Ecclesia sterijs initia-
sia, vbi mysteria sua sunt, inuocatus precibus tur cap: 3.
Sacerdotum, ibi dignabitur suam impartire
præsentiam. Credamus igitur diuinitatis h[ic]
adesse præsentiam. Operationem credimus,
præsentiam non credemus: vnde sequeretur
operatio, nisi præcederet ante præsentia?*

*Huius autem Hierarchæ, quem summo loco co-
sedisse videtis, manus nihil aliud sunt, quam vi-
sibile instrumentum, externumq[ue] signum & sym-
bolum illius inuisibilis Sponsoris & consecratoris
Iesu Christi. Ideoq[ue] summum & principem, tan-
quam summi & principis Minister et Vicarius,
in tota Ecclesia obtineat locum: Ideo omnes, si-
ue Presbyteri, siue Episcopi, submissè ante illum
inclinant capita sua. Ideo hic ipse Consecrator
nihil omnino vel dicit, vel agit, non denique se
loco mouet, nisi primùm ope & auxilio impetra-
to desuper à Patre lumen; à quo omne datum
optimum, & omne donum perfectum promanat: Iacobi 1.
ideo nihil ex sua persona loquitur, nihil sua fa-
cit autoritate. Nam & Moyses, inquit Diuus*

Ibid. cap: 5.
D Arcopa-

Areopagita, sacrorum Legis mysteriorum interpres ac præfectus, non priùs Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum esse, ac dignum Sacerdotio, estimauit; quām ad id agitatus Deo consecrationis principe, consecrationis ritum & munus, vt Pontifex, executus est.

Cogitandum est igitur diligenter & considerate, & illis qui consecrari debent, apud quem Antistitem atque Hierarcham se sistant; apud illum scilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conspecturi sunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq; illis, quibus Pontificis diligendi ac designandi potestas & auctoritas credita est; quem, et qualē virum, & quibus ex causis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offerunt, ne falsi & mendaces testes inueniantur apud Deum et homines. Neque enim facile est Deum fallere, magnumq; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item sciendum, nihil huic ipsi Pontifici difficile, nihil arduum, nihil ad efficiendum impossibile; earum præsertim rerum, quarum minister ac dispensator constitutus est, fore: qui tantum

tantum et tam potentem auctorem et consecrato-
rem habeat; modo ipse ignavus et ociosus esse no-
lit; modo ipse officio suo non desit; modo in omni-
bus cœptis ac institutis suis, ad suum patronum
Et aduocatum recurrit.

Sponsore earum Nuptiarum explicato, ad
Nymphostolos, siue Panonymphos, quos Latini
Pronubos, nuptiarumq; auspices, vocare solent:
hoc autem est, exoratores, instructores, exorna-
toresq; nuptiarum, transcamus. Omnes Prouin-
ciæ Episcopi hi esse debent. Sic enim prima Ni-
cœna statuit Synodus: Episcopum, inquit, con-
uenit, maxime quidem ab omnibus, qui sunt
in Prouincia, Episcopis ordinari. Si tamen
hoc difficile fuerit, aut propter instantem ne-
cessitatem, aut propter itineris longitudinem;
tribus tamen omnimodis in idipsum conueni-
entibus, & absentibus tamen pari modo de-
cernentibus, & per scripta consentientibus,
tum ordinatio celebretur. Nam Et Mathi- Act: 1.
as præsentibus vndecim, in locum de quo præua-
ricatus est Iudas, sufficitur; Et Saulus, Et Bar-
nabas, eodem modo. Erant, inquit, in Ecclesia Actuum 13.

D ij

que

que est Antiochiae, Prophetæ & Doctores; dixitq; Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. Neque verò frustra & temerè, tot, & tantis testibus, hoc ipsum nititur Coniugium. Cùm enim Episcopus dux sit cœcorum, medicus ærorum, doctrinæ custos, forma gregis; prouidendum erat diligenter, ne in ipso duce aliquid erroris, in medico pestis & ægritudinis, in doctore & magistro stultitiae & ignorantiae, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis insit; ne mercenarius pro pastore, ne lupus pro stabulario, ne fur & latro pro Doctore subrepat. Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebrosum erit. Si lumen tenebre sunt, ipse tenebre quales erūt: Nihil earum rerum huius seculi Hæretici faciūt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ œstro percitus: iræ ac odij facibus accensus: libidinis et cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis pressus: ausus quid brevibus Gyaris et carcere dignum: ad istos configuit, se Ducem, Doctorem, Hierarcham constituit: accipitur, auditur, laudatur,

datur, omniaq; flagitia illi facile condonantur,
modo impia dogmata & ipse sequatur, & alios
doceat. Ideo semper paruuli fluctuantes sunt, ideo
circumferuntur omni vento doctrinæ, in nequi-
tia hominum, in astutia ad circumuentiōnem er-
roris: ideo nunquam sibi constant: ideo nusquā
locum habent, vbi constanter defigant pedem.

*Et pronubi quidem nostrarum nuptiarū sunt
hi, Circumstantiæ autem illæ. Tempus quidem,
diei Dominici, hora tertia. Idq; vetustissimo mo-
re. Solam enim maiores nostri, inquit sacer
Leo, resurrectionis Dominicę diem eo hono/
re dignam iudicauere, vt Sacerdotes qui su-
mantur, hoc die potissimum consecrentur: nā
quicquid est à Domino insignius cōstitutum,
in huius diei dignitate est gestū. In hac mun-
dus sumpsit primum exordium: In hac per re/
surrectionem CHristi, & mors interitum, &
vita accepit initium: In hac Apostoli à Domi-
no prædicandi omnibus gentibus tubam su-
munt, & inferendum vniuerso mundo sacra/
mentum regenerationis accipiunt: In hac cō/
gregatis in vnum discipulis, Dominus dixit:
Accipite Spiritum sanctum; quorum remise,* *Ioan: 20.*

D ij ritis

Aetuum 2.

ritis peccata, remittuntur eis: & quorum de-
tinueritis, detenta sunt. In hac denique pro-
missus à Domino Spiritus sanctus aduenit: Et
repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœpe-
runt loqui varijs linguis, prout Spiritus san-
ctus dabat eloqui illis: vt cœlesti quadam re-
gula insinuatum & traditum nouerimus, in
illa die celebranda nobis esse mysteria Sacer-
dotalium benedictionum, in quo collata sunt
omnia dona gratiarum.

Ioan: 13.

*Locus autem, Templum Deo consecratum,
Altare Iesu Christi: Nam & illi primi Diuini
Hierarchæ atque Pontifices sancti Apostoli, e-
rant in Cœnaculo ample & magnifice instructo,
erant ad communem mensam, tum quando Sa-
cerdotes & Pontifices creati sunt. Cœna enim
facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio
perfecto atque consumato, Lege charitatis et hu-
militatis per submissam lotionem pedum firmata,
nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt ca-
lice; nouum instituitur Sacrificium; noui recen-
tis Sacrificij Ministri ac Sacerdotes: ita vt men-
sa illa cœlestibus refecta dapibus, pars inaugura-
tionis & consecrationis eorum fuerit. Eodem
modo*

modo, dum Saulum, & Barnabam in opus ministerij elegit Spiritus sanctus, dicit Scriptura: Ministeribus illis Domino, (quod Græcis Actuum 13. mysticam significat oblationem) & iejunantibus, id factum esse. Indeque profectum est, ut nulli Ordines sacri, ex illis qui maiores dicuntur, sine hac mensa, sine hoc altari, ipsaque sacrorum mysteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tum ab Apostolorum temporibus profectum, & institutum esse, testis est Diuus Areopagita, qui dicit: Nullum licere Capit: 3. de Sacramentum perfici Hierarchici muneris, absque Ecclesiastica diuina Eucharistia. Hoc siquidem Sacramen- Hierarchia. tum, omnium bonorum fons est & origo; per hoc tanquam per mundissimum canale, omnes perferuntur gratiae, ut sint in fontem aquæ salientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacra- menti ritè conficiendi causa, omnes sacri Ordines instituuntur, & per hoc firmantur. Hoc myste- rium est omnium diuinorum operum ac mysterio- rum arabo, & ultima obsignatio.

Cum igitur nobis demonstratum sit, inter quos haec ipse nuptiae contrahantur; quis nuptiarum

Spon-

Sponsor; qui auspices & pronubi; quis locus & tempus: nunc modum ipsum, in quo summa huius argumenti consistit, de sponsationis eius texamus. Adducitur igitur in primis nouus Sponsor ab exoratoribus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelestem. Neque enim primis illis cœlestibus, ac verè aureis temporibus inuadebantur Episcopatus, neque illi qui Episcopi creabantur sponte currebant, aut Episcopatus fraude & violenter occupabant; sed quærebantur, sed ducebantur, sed vi & precario per trahabantur. Sic Basilium deserta & solos locos sequentem, prodidit Chrysostomus: Basilius Gregorium. Sic Aystemius orientis Praefectus, Theodosii mandato, dolo & insidijs ipsum Chrysostomum capit, ac planè vincitum ad præbendum Constantinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic GREGORIUS Magnus alieno uestitu in spelunca delituit, donec in dicio igneæ columnæ proditus est: Sic Nilamon Monachus mortem sibi potius à Deo impetravit, quam ut à Theophilo ad Episcopatum per traheretur: multi seipso truncabant, ne Episcopi fierent. Quam mœsta illa vox, Isaiæ verbi Apologeti usurpata, Nazianzeni fuit, postea quam Episcopus ad patrem.

scopus Sasimorum creatus est: Super me, inquit, Esa: 6.
rursus vnc̄tio & Spiritus, & rursus ego lugens
& tristis incedo. Nam profecto, inquit, ars In Apologeti-
quædam artium & scientiarum mihi esse vi, co primo.
detur, hominem regere animal, omnium ma-
xime varium & multiplex. Ut quemadmo-
dum in sublimi & pendulo fune gradiētibus,
huc vel illuc deflectere minime tutum est, nec
quælibet parua inclinatio paruum periculum
adfert; verū eorū salus ac sanitas in æquili-
brio posita est: ad eundem quoque modum v-
tramuis in partem quispiam, siue ob vitium,
siue ob imperitiam propendat, haud leue pe-
riculum tum ipsi, tum subditis imminet, ne in
peccatum prolabatur. Nunc turba ruit. Ne-
que cuiusquā rei tanta seges et vberitas est, quam
vacante Episcopatu, candidatorum: tanquā non
virtutis exemplum, sed vitæ adiumentum et sub-
sidium, hunc ordinem esse iudicent; ac non mu-
nus reddendæ rationi obnoxium, sed imperium
liberum ac referendarum rationum metu solutū.
Et ideo verendum est, ne illud exaudiant: Ipsi oſe 8.
regnauerunt, & non ex me: Principes extiterūt,
& ego ignorauī. Quod metuo, ne ipsi fructus,

E atque

atque hæc omnium rerum perturbatio , abunde
doceat.

Ducitur igitur ad suum Sponsorem nouus Sponsus: ducitur autem in vestitu & apparatu candido, propter designationem illius candidæ & nuptialis vestis; sine qua qui ingressus ad nuptias fuerat, eiectus est in tenebras exteriores. Nemo enim magno & Deo, & Sacrificio , & Pontifici catui, dicit Gregorius, dignus est, nisi qui prius seipsum Deo hostiam viuentē & sanctam exhibuerit , rationabilemque cultum gratum atque acceptum ostenderit, Deoque Sacrificium laudes, spiritumque afflictum atque contritum obtulerit. Vestis ergo candida, innocentiae vellamina indicat. Dicitur in ueste & ornatu Presbyterali atque Sacerdotali. Neque enim in prima illa Ecclesia licuit quenquam Episcopum creari, qui non per omnes Ecclesiasticos gradus transierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Cornelij apud beatissimum martyrem & Pontificem Cyprianum : Non iste, inquit, ad Episcopatum subito peruenit , sed per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in diuinis administratiōnibus

*Lib: 4. Epi-
stol: 2.*

nibus Dominum s̄ep̄e promeritus , ad Sacerdotij sublime fastigium, cūctis religionis gradibus ascendit ; nec , vt quidam , vim fecit vt Episcopus fieret , sed ipse vim passus est vt Episcopatum coactus exciperet . *Eodem modo* Gregorius laudat Athanasium , laudat Basiliūm . Athanasium quidem : Cunctis , inquit , Eccl IN laudibus clesiasticorum graduum muneribus deinceps Athanasiū. perfunctus , Alexandrino populo , quod idem est ac si dixisset , vniuerso terrarum orbi , præficitur . Basiliūm verò : Ordine , inquit , & Spi^ritu In laudib^o Basilij. ritualis progressionis lege , hoc eum honore affecerunt . *Et adfert hac de re suum iudiciū :* Nauticam legem præclaram censeo , que gubernatori priūm remos committit , deinde ad proram collocat ; sicq^z prioribus muneriis commissis , tandem eum post diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem , ad gubernacula constituit . Eadem rei militaris est ratio . Miles primo , deinde Centurio , tūm Imperator , hic optimus ordo est ; iñsq^z qui subsunt in primis conducibilis . Sed & ipse pastor pastorum Iesus Christus , per omnia priūm tentatus est pro similitudine absque Hebr : 4.

E ij pecca-

peccato, priusquam Pontifex factus est, ut possit
Apud Niceneo compati infirmitatibus multorum. Negocia enim
pho: lib: 14. oportet gerere Episcopum, inquit S. Yhesus,
ca: 55. que simul omnes tangunt. Que enim communia omnium sunt, vnum ipsum curare opus
est, nisi criminibus omnibus obnoxius esse verum. Cum inferiorum ordinum culpe, scribit
Epiſtola 3. S. Leo, ad nullos magis referendę sint, quam
ad desides negligentesq; rectores, qui multum
ſæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam
vel nesciunt, vel diſsimulent adhibere medi-
In Apologe- cinam. Quis autem ille est, inquit Gregorius,
tico primo. qui veritatis Antifitem & propugnatorem
vnius dieculę spacio, veluti simulachrum ex
argilla, fingat; illum inquam, qui cum Angelorum
classe & ordine futurus est; qui cum
Archangelis Deum celebrabit; qui ad super-
num altare sacrificia transmittet, simulq; cum
Christo Sacerdotio fungetur; qui figmentum
instaurabit, imaginemq; creatori sistet, & su-
perno mundo opificem aget. Et quod maius
est, dicam: Deus erit, & alios Deos efficiet.
In laudibus
Athanasii. Nunc autem illud euuenit, quod idem Nazianzenus dicit: Discipuli simul magistriq; pietatis
designantur.

designantur : alios ante purgant, quām → ipsi
purgati fuerint : heri sacrilegi, hodie sacerdos-
tes : heri extra sancta , hodie sanctorum arbis-
tri & Antistites : veteres vitio , pietate rudes
& recentes : (quōd gratię ac fauoris humani,
non Spiritus opus est) qui cūm cœtera omnia
violenter peruerserint , ad extremū ipsam →
quoque pietatem tyrannide præmunt : quorū
non mores dignitati , sed dignitas moribus fi-
dem astruit , ordine admodum præpostero :
qui denique plura pro suis , quām pro populi
ignorantijs, sacrificia debeant. Ideo nihil re-
cte ordine, nihil canonice , nihil more veteri in
Ecclesiis geritur. Cūm primū curandum erit,
vt Ecclesia digni simus ; deinde sacrario ; &
ita demum præfectura. Sanxit hoc vetustissimū
Sardicense Concilium, in quo Osius Episcopus sic
loquitur : Si forte aut diues , aut scholasticus Capite 13.
de foro, aut ex administratione Episcopus fu-
erit postulatus, vt non → prius ordinetur, nisi
ante → & Lectoris munere, & officio Diaconi,
aut Presbyteri , fuerit perfunctus ; & ita per
singulos gradus , si dignus fuerit , ascendat ad
culmen Episcopatus. Potest enim per has pro-

E ij motio;

motiones, quæ habebunt utique prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate & verecundia; & si dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio vel discipula patitur, ut temerè & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est: maximè cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. Sanxerunt hoc idem Sanctissimi Pontifices, Cœlestinus, Leo, Gelasius, Nicolaus primus. Quid Cœlestinus in proderit per singula Clericos stipendia militaris, inquit Cœlestinus, & omnem egisse in domesticis castris ætatem, si qui sunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? Pulcherrimè eam totam rem sanctissimus explicat LEO: Cum omnis gradus militis Christianæ de incrementis profectuum debeat æstimari, an possint cuiquam maiora committi? Merito beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de Sacerdoti electione loquerentur, eos demum idoneos

Leo in Decreto suo Cap: 33. Gelasius in Decretalibus suis, Cap: 3.

neos sacrīs administrationibus censuēre; quos
rum omnis ætas, à puerilibus exordijs usque
ad prouectiores annos, per discipline Ecclesiæ
astice stipendia cucurisset, vt vnicuique ter-
stimonium prior vita præberet; nec posset de
eius prouectione dubitari, cui pro laboribus
multis, pro moribus castis, pro actibus stren-
uis, celsioris loci præmiū deberetur. Si enim
ad honores mundi sine suffragio temporis, si-
ne merito laboris indignum est peruenire, &
notari ambitus solent, quos prohibitatis docu-
menta non adiuuant; quam diligens & quam
prudens habenda est dispensatio diuinorum
munerum & cœlestium dignitatum, ne in aliis
quo Apostolica & Canonica Decreta violen-
tur: & his Ecclesia Domini regenda credatur,
qui legitimarum institutionum nescij, & totis
us humilitatis ignari, non ab infimis sumere
incrementum, sed à summis volunt habere
principium: cum valde iniquum sit & absurdum,
vt imperiti magistris, noui antiquis, &
rudes præferentur emeritis: Omnis Ecclesiæ
astica disciplina resoluitur, omnis ordo tur-
batur, dum in Ecclesia, qui nullū subierūt mi-

nisteri

nisterium, peruerso eligentium iudicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimum eo nomine Nicolaus primus Photiu*, qui laicus Constantinopolitanum affectabat Primate: Pridem, *inquit*, auditor esse debuit, & ad Michaelē deinde institutor: sed hic docere prius elegit, Imperatorem & deinde cœpit doceri; prius sanctificare curauit, ac deinde sanctificari; prius illuminare voluit, & postea illuminari. eamq; ob causam et ipsum Photium, & eius consecratorem Gregorium Syracusanū, loco et dignitate mouit. Nam si quid secus aliquando fiebat, tū id vel ob summam necessitatem & excellentiam virtutis, ut in Nectario; vel imminentis periculi causa, ut in Tarasio; vel per miraculum cœlestemq; designationem, ut in Ambroso factum fuisse legimus. Proinde monet diligenter idem Nicolaus Constantinopolitanam Ecclesiam: Ut tales alere omni religione studeat eruditos viros, qui ad eum cardinem honoris dignè subrogari possint. Quod non solum, *inquit*, in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, verum etiā in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine Canonica, magna cum cautela, seruantur & custoditur.

Epistola 5.

Sic

Sic pertractus, sic vestitus, s̄stitutur principi Hierarchæ, magni & sacrosancti Tabernaculi administrō, nouus Sponsus postulatur. Postulari enim debet Episcopus, non postulare. De Dei enim & Christi eius iudicio, dicit Cyprianus, de Clericorū omnium testimonio ; de plebis, que adest, suffragio ; & de Sacerdotum antiq. quorum & bonorum virorum collegio; loco & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium consensione, creari & consecrari debet Episcopus. Postulat, dicunt sacri pronubi, Reuerendissime Antistes, sacra mater Ecclesia, ut hunc præsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. Illud aperte declarantes, neq; Reges, neq; Principes, neque plebem, aut ciuitatis magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere; illorum testimoniū tantum, huīus auctoritatem esse.

Sic constituto & postulato nouo Sponso, cūm recte norit sacer Antistes, plenas nuptias tribus quasi contineri partibus, Fide, Sacramento, & Prole: Ne quid festinè & properè faciat, neue cito cuiquam, iuxta Apostoli præceptum, manus 1. Tim: 5.

F impo-

Libro 4. Epistola 2.

In laudibus
Athanasii.

imponat, secundum Decretum Carthaginensis Cœciliij: primum ad examen fidei, quod tanquam fundatum & basis totius ædificij est, sese cōfert. Fides autem cūm primum in sensu elucescere debeat, deinde in moribus, ad utrumque doctrinæ genus explorandum se confert; tam quod in sermone, quam quod in opere vitaq; exemplo consistit. Et primum de primo genere fit inquisitio. Num doctrinam veteris et noui Tēstamenti, cuius magister et interpres esse debet, recte norit? Absurdum enim est, inquit Gregorius, & salutis Doctorem, & Antistitem, salutis principia ignorare. Et num prudentiam suam, quantū illius capax est natura, diuinæ scripturæ sensibus accommodare velit? Quod dum sancte professus fuerit, proponitur illi vniuersæ fidei summa; eorum præsertim capitum, quibus vniuersa religio Christiana continetur: Summæ ac diuiniss. Trinitatis cōfessio; incarnationis, salutisq; nostræ œconomia; spes vitæ & resurrectionis futuræ; Sanctorū communio; ac vnius sanctæ Catholicæ et Apostolicæ Ecclesiæ auctoritas: ubi illa maxime inculcari solent, quæ aliquo modo prava et insidiosa Hæreticorum curiositate & malitia,

eo tem-

eo tempore in dubium sunt vocata, aut quæ aliqua labe insidiator salutis nostræ aspersit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula esse debet. A sensu ad mores transfertur oratio, propounding summa capita muneris Episcopalis; & num ea seruare, in eisq; sese exercere ac elaborare velit, ab eo summo excquitur studio. Maxime num tam exhibere paratus sit, ut dicit Bernardus, quam exigere obedientiam; ut tantum occupaturus sedem, illud recognoscat primus Centurionis: Et ego, inquit, sum homo sub potestate, habens sub me milites. Ut prius agnoscat se hominem quam potentem, quo pro priæ subiectionis experimento discat sua moderari imperia. Nam & conditor Cæsar, Cæsari non cunctatus est reddere censum. Quæ Matth: 22. enim à Deo sunt, ordinata sunt. Viderint ergo Rom: 13. huius rei disuasores, quale sit Dei ordinationi resistere. Plurimum se Episcopo deferre putant, cum eum Christo præferre conantur: ipso reclamante, Non est seruus maior domino suo. Quod non dignatus est magister & dominus, talis præsertim, indignum sibi iudi-

*Ad Henricū
Senonensem
Archiepisco-
pum Epi: 42.*

Lucæ 7.

*Matth: 22.
Roma: 13.*

Iohann: 13.

F ij cabit

cabit seruus bonus, & deuotus discipulus? Stupenda insania. Animarum non cunctor turbas mihi custodiendas colligere, & vnum super me grauor proprium habere custodē? Illi etsi honorant, onerant: hi non tam presumunt, quām protegunt. Quis dabit mihi centū in mei custodiā designari pastores? Quantò plures sentio mei custodiam gerere, tanto securior exeo in pascua. Principem te constituerunt, esto inter illos tanquam vnum ex illis. Ut te putemus tanquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quām exigere obedientiam; videamus tam libenter præpositis obtemperare subiectum, quām imperare subiectis. Quod superiori non præstitisti, ab inferiori non petas.

Eccles: 32.

Interrogatur ergo; Num ea, quę in diuina Scriptura legit & intelligit, pl̄ebem cui præferrendus est, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decreta Sanctę & Apostolicę Ecclesię, & ipse seruare, & alios studiosè docere, propositum habeat? Num ipse superiori potestati beati Petri, eiusq; successorum, penes quem summā

regit

regiminis sui primus & summus Pontifex res
liquit Iesus Christus, per fidem, subiectionē,
& obedientiam, secundum Canonum aucto-
ritatem, more & lege veteri sese subiçiat :
Num mores ab omni malo temperare, & quā-
tum poterit, Domino adiuuante, ad omne bo-
num commutare : castitatem & sobrietatem,
cum Dei auxilio, custodire & docere : diuinis
negocijs mancipari, & à terrenis negotijs &
lucris alienus esse ; ne scilicet oculos, qui mo-
derandis gressibus præeunt, cura pulueris ob-
scuret : Caput namq; subiectorum sunt cun-
cti, qui præsunt : & vt rectè valeant pedes iti-
nera carpere, hęc proculdubio caput debet ex
alto prouidere : Num humilitatem & patienti-
am in seipso custodire, & alios docere velit :
pauperibus item & peregrinis, omnibusq; e-
gentibus, propter nomen Domini, affabilis et
misericors esse :

*Quæ omnia ubi ille sanctè, & bona fide ser-
uaturūm se, quantum humana fert conditio, pro-
misericit; summa eius oneris, quod subeundum est,
ob oculos illi, tanquam in compendio, ponitur:
Episcopum oportere iudicare, interpretari, con-*

F ij secrā-

2. Cor: 3.

Ephes: 2.

secreare, ordinare, offerre, & baptisare. Quod onus cum non sit humanarum virium, sed et Angelicis ipsis humeris sit sublimius, cum ab eo solo nobiscum portari possit, a quo est omnis sufficiencia nostra: conferunt se omnes, Consecrator, simul Sponsus, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem. Et ut se recognoscant esse ciues sanctorum, domesticos Dei, populum supernae Hierusalem, adiungunt orationes & supplicationes Sanctorum; ut quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis autoritas impetrat; ut qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. Super nouum igitur Sponsum, primum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant: ut illi viro, virtutati Ecclesie prouidens, benignitas omnipotentis diuinę gratię suę tribuat largitatem: ut illum benedicere, sanctificare, & consecrare ipse dignetur.

Quo loco diligenter mihi sunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus subire debent; ut non tum primum ubi ad diuinum si-
stuntur Hierarchä, de his ipsis muneris & functionis suæ partibus cogitent; hisq; rebus, quæ illis creden-

credenda, seruanda, docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent.

Si enim tunc primum, *inquit Bernardus, hæc De Consideratione incipias, id quidem sero.* Ante, iuxta ^{tione Lib: 2.} consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante ^{æc Lucæ 14:} stimasse opus, metiri vires, ponderasse sibi tiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indignius est? quid maiore pæna dignum? quam in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ uniuersitatem, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis?* Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tum, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cælum & terram, modo optatis potiamur, miscemus. *Necq; enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem & amplitudinem earum rerum secum diligentius considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit, qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, nō exhorrescat.* *Ne illud exaudiatur: Nescis quid petitis.* *Tu quidem coram me, atq; Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere,* ^{Matth: 20.}

bere; vitam & mores meos imitari; curam et sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Ut autem hitem sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæcque ipsæ sedes & dignitates, alijs moribus sunt præparatae à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tanquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere nunquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum omnium extre-
mum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum et perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partem eius examinis, quam secum inibat, priusquam Pontificatus præbenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus;

vt sit

vt sit quasi norma & exemplum, quod vnuisquisque nostrum, priusquam ad tantum munus accedit, secum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magno, *In Apologico primo.* rum misteriorum exemplar, praesidenti anno ipsi offeram, aut quo modo Sacerdotis *Missæ Sacrificium quomo* habitum nomenq; subibo, priusquam manus *do offerendū.* pijs actionibus consecraro; priusquam creaturis recte & sane, atque ad creatoris solum admirationem, non autem ad detrimentum, oculum aspicere assuefecero: priusquam discipling Domini aures satis aperuero, ac mihi audiatur auricula nequaquam dure audiens, aureaq; inauris precioso Sardio adstricta; hoc est, sapientis sermo auri benè audienti: priusquam ore, labijs, & lingua, ita meipsum compararo, vt & ore aperto spiritum traham, aut in misteriorum dogmatumq; pronunciacione, dilatato impletus spiritu fuero; & labia, *vt Psal: n8.* Sapientiæ verbis vtar, diuino sensu constricta *Psal: 8.* habuero, addam etiam tempestiuē soluta: & *Eccles: 21.* denique lingua exultatione perfusa erit, diuinæque melodiæ plectrum effecta, ad Dei glo: *Psal: 56.* riām celebrandam sese excitans, simulq; cum *Psal: 136.*

G

eo dis

Psal: 17.*Psal:* 39.*Psal:* 72.*Roma:* 6.*Psal:* 11.*Prouer:* 22.*I. Cor:* 2.*Psal:* 26.*I. Cor:* 3.

eo diluculo exurgens, ac præ labore fauibus
 ipsis adhærens: priusquam pedes meos ceruo-
 rum ritu instructos & præparatos, ad petram
 firmaro, piosq; et Deo gratos incessus meos ita
 directos habuero, vt nec tantillum temporis,
 nec ullo modo effunderentur: prius denique
 quām omnia corporis membra iustitie arma
 facta erint, omnemq; mortalitatem abiece-
 rint, à vita absorptam, spirituiq; loco ceden-
 tem? Ecquis porro antequam puris & ignitis
 Dei eloquijs cor perustum habuerit, (id quod
 fit, cùm scripture ipsi aperiuntur) eaq; super
 latitudinem cordis trifariam descriperit? vt
 Christi mentem habeat, atque in thesauros
 promiscue multitudini abditos, inuisibiles, ac
 tenebrosos penetrarit; vt opes in ipsis condi-
 tas intueatur, aliosq; locupletes & copiosos ef-
 ficere possit, spiritualia spiritualibus confe-
 rens? Ecquis antequam Domini beneplacitu-,
 ita vt par est, perspexerit, templumq; eius vi-
 sitauerit; vel potius Dei viui templum viuum
 factus fuerit, Christi q; in spiritu domicilium?
 Ecquis antequam figurarum & veritatis co-
 gnationem & discrimen agnouerit, ab illisq;

sece*r*

secedens huic se adjunxerit; ut literę vetusta,
tem fugiens, spiritus nouitati seruiat; atque à
lege, quę in literę abrogatione & abolitione
spiritualiter expletur, ad gratiā pure planeq;
transiliat? Ecquis antequā & vite probitate,
& speculatione, per omnes Christi appellati-
ones ac vires & facultates, tām sublimiores il-
las ac primas, quam quas postremo humilio-
resq; subiit, perrexerit, nimirum Dei, filii, i-
magine, verbi, sapientie, veritatis, lucis, vite,
potentie, vaporis, defluxionis, splendoris, fa-
ctoris, regis, capititis, legis, vie, portę, funda-
menti, petre, margarite, pacis, iusticie, san-
ctificationis, redemptionis, hominis, serui,
pastoris, agni, Pontificis, victimę, primogeniti
ante creaturam, primogeniti ex mortuis, re-
surrectionis? Ecquis, inquam, has res & no-
mina incassum audiens, nec dum commercio
ullo cum verbo habito, nec ipsius, quatenus
vnūmquodq; horum vero nomine appelletur,
particeps factus? Ecquis denique antequam *psal: 44.*
quieto animo, atque ab huius vite negocijs *i. Cor: 2.*
tranquillo fuerit, Dei q; sapientiam, illam in- *i. Cor: 3.*
quam, in mysterio reconditam, accipere no-

G ī rit,

Hebr: 5.

*Nemo sapiens
læto animo
creatur Epi-
scopus.*

*Tranquillam
vitam parçè
ac duriter a-
gere præstat,
quam Episco-
pum esse.*

rit, sed ætate adhuc tenera sit lacte'q; alatur, nec inter Israëlitas adhuc numeretur, nec in Dei castris acie'q; recenseatur, nec Christi crucem virilibus humeris ferre queat, imò nec præstantius fortasse aliquod corporis meum brum sit, læto tamen alacriq; animo se Christi Ecclesie in caput constitui patietur? Ne mo profecto, qui quidem consilio meo ac iudicio standum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit & concludit:* Ac proinde, inquit, sic mecum ipse loquebar: Alius mercaturæ causa nauiget, & longa maria transmittat, & cum ventis fluctibusq; perpetuo collugetetur; magna vel operæ precia facturus, si ita casus tulerit, vel pericula aditurus, quisquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negocian di arte excellit. Mihi vero melius atque optimus est in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce fulcanti, & lucra & magere præstat, re procul salutanti, exiguo ac rigido pane vitam, ut potero, sustentare, eamq; tutam tranquillamq; ducere, quam ob ingentes quæstus graue diuturnumq; periculum subire. Quemadmodum enim magno & excelso viro detri-

menti

menti loco habendum est, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, sed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illustrares; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini securitas in eo consistit, vt non magnopere sese oneret, nec grauiori, quām eius vires ferre queant, sarcinę caput supponens, simul & ridendum sese propinet, & in periculum coniçiat: quemadmodum scilicet nec alijs cuiquam turrim ædificare conuenit, quām ei, cui ad eam prorsus absoluendam suppetunt facultates, vt scriptura testatur. Meliusq; est alijs, qui artis peritia præstent, habenas nostri concedere, quām indoctos & imperitos aliorum aurigas esse: prestatereq; candidam aurem submittere, quām stolidam linguam mouere. *Hec Nazianzenus.*

Verūm dicet quis: sponte tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorum manus cogit vimq; adfert, dementemq; fore prædicat, si tantam repudiauero dignitatem: at is vocat, penes quem est legitima vocandi potestas & auctoritas. Huic verò homini hac venustissima

G iij respon-

respondet similitudine CHRYSOSTOMVS:

Libro 4. De Sacerdotio. Etenim quæro ex te, si quem suspicamur fabrum esse, ad opus vocemus, sequaturq; ipse: deinde manus admouens materię ad ædificiū parate, ligna, itemq; & lapides auertat, opus autem sic coagmentet, sic domum ædificet, vt statim collapsura ea sit, num ille sese abundè hac defensione tutatus est; si dixerit, ab alijs se coactum, non etiam vltro ad ædificandum accesisse? Certè nequaquam, idq; iure opimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuersari. Itane vero qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorsus suffugij locus, quo minus poenas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans sibi suffugium præsidiumq; putabit: & quo id pæcto non valdè ineptum atque absurdum? nondum enim adiçio, nolentem à nemine compelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpeſsum, artibusq; varijs circum septum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illū à supplicio eximet? ne obsecro, ne eo' vsq; nobis imponamus, neque simulemus ignorare

nos

nos ea, quæ vel admodum pueris nota esse pos-
sunt: reuera enim quum rationis reddendæ
tempus aderit, ignorantie simulatio hæc nihil
nobis allatura est præsidij. Principatum hu-
iusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuæ
conscius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo
cum eodem hoc consilio, vocantibus etiam a-
lijs, tergiuersari. Anne quum te nullus voca-
ret, imbecillus tu, ac minime idoneus eras: ubi
primum vero comperti sunt qui honorem ad
te deferrent, de repente in valentem atq; ido-
neum euasisti? Certè huiusmodi res deridio-
cula prorsus ac nugatoria est, eademq; extre-
mo etiam supplicio digna. *Hec autem pro-*
ferentes, non eos, ut cum GREGorio Romano
Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus,
sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem
munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere
regiminis audent: & qui in planis stantes titu-
bant, in præcipitio pedem ponant.

*Absoluto fidei examine, augusto sibi q; pe-
culiari magis nouus Sponsus induitur habitu.
Calceatur pedes ad anuncianendum Euangeliū
pacis.*

pacis; vt eat, non stet; labore, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris & occultae devotionis, innocentiae & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarum unicus sponsus inspecto est; & cuius suavitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latus manicas habente.

Titum I. Oportet enim Episcopum, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberale, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuinitas opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentium penuriam sua liberalitate adimat, qui sua commoda propinquorum bona deputet.* Egentis enim

In secunda mentem, doctrinę sermo non ita facile pene parte pastora trat, inquit Gregorius, si hunc apud eius animū manus misericordię non commendat. Tunc autem verbi semen facile germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis

psal: III.

rigat. De quo illud dicatur, Dispersit deditq;

Non

Non fisco, non Hæretico, potenti et non factio-
so ciui, non carni & sanguini, non tenaci, et quæ
nunquam compleri potest, arcæ; tanto minus nō
libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperi-
bis: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eru-
ditionis extruxit; adolescentes præstantes inge-
nio quam plurimos domi, forisq;, opibus suis edu-
cavit: Parœcijs desertis ac depopulatis Pasto-
res & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab
errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos
redemit; virgines orbas elocavit; peregrinos ho-
spicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate
fractis, opem tulit: Dispersit, dedit pauperibus;
iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eī
ius exaltabitur in gloria. Fœnus hoc so-
lum, inquit sanctus LEO, aspicere & exerce, Epistola 1.
re debemus; vt quod h̄ic misericorditer tri- Cap: 4.
buimus, ab eo Domino, qui multipliciter &
in perpetuum mansura retribuet, recipere va, Psal: 82.
leamus. Neque enim nos hæreditate possedi-
mus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispen-
satores sumus. Cuius peculiū vsus quidem, in Lib: 2. de Cō-
quit Bernardus, est bonus, abusio mala, solli; sideratione.
citudo peior, quæstus autem turpisimius.

H Dispens

Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus*, modus ille, si Ecclesiastice facultates neq; redundant, neque temporibus necessarijs desint. *Verum de munificentia Pastoris satis.*

Adjicitur autem ornatus hic super Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipse præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illæ, ultra regiminis, doctrinæ ac iurisdictionis rationem; quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recent.

De Ecclesiastica Hierar. Ca. 5. Leo Epist:88. sent. Presbyterorum (ut eorum verbis utar)

& Diaconorum, atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & unctio, per impositiones manuum fidelibus baptisandis, vel conuersis ex hæresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma confidere, Chrismate baptisatorum frötes signare, publicè in Missa pœnitentes reconciliare, formatas Epistolæ mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorépiscopis atq; Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quanquam Consecrationem habeant, Pontifica-

tus ta-

tus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis
deberi summis Pontificibus, authoritate Canonū
præcipitur: ut per hoc, & discretio graduum, &
dignitatis fastigium, summi Pontificis demonstra-
tur. Sed neq; coram Episcopo licet Presbyteris
in baptisterium introire; nec præsente Antistite
infantem tingere, aut signare; nec pœnitentem, si-
ne præceptione Episcopi sui, reconciliare; nec eo
præsente, nisi illo iubente, Sacramentum Corpo-
ris & Sanguinis Christi confidere; nec eo coram
posito populum docere, vel benedicere aut saluta-
re, nec plebem utiq; exhortari.

Sic igitur vestito & ornato Sponso, à fide fit
transitus ad Sacramentū: transfert se Sacer Con-
secrator ad eas operationes, quæ verè sanctæ sunt
sanctosq; efficiunt: quæ ex antiquissima & Apo-
stolica traditione, sacris primū signis & actio-
nibus, deinde mysticisunctionibus continentur.

Actiones & signa sacra, à Dionysio, tantorum
mysteriorum diuino interprete, hæc numerantur.

Primū, ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστὴριον προσάγωγή, καὶ ὑπό= In eodē quin-
πτῶσις. hoc autem est, aditus ad diuinum altare, ac to Capite.
submissa genuum inflexio. Quod signum, et acti-

Hij onem

onem designare docet, Eum qui instituitur Pontificali consecratione, vniuersam suam vitā, omnemq; mentis integratatem, Deo summo ac primo consecratori subiūcere & resignare debere; ad eiusq; nutum & voluntatem eam peragere, castissimumq; Deoq; dicatum aditum, qui dignus sit & conueniens, quantū fieri posuit, diuino, sanctissimo, ac sacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam speciem præferunt, consecrantur.

Secundum signum & actio, est ἡ τῆς ἱεραρχίας χρόνος ἐπιθεσις: id est, Sacri Hierarchæ, ac reliqui collegii manū impositio. Tangit enim Princeps consecrationis Pontifex, ac deinde cæteri omnes, illius qui consecratur caput, manusq; illi imponit: quod signum & actio, primum diuinū, ut idem inquit Dionysius, præsidium declarat; quo, tā, quam sancti pueri, illi qui consecrātur, patris charitate foueri solent, illisq; facultatem ac vim Ecclesiastici ordinis tuendi largitur, contrariaq; potestates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera sacri Ordinis exequi, eos qui consecrantur; vt sub Deo agētes, eumq; omnium suarum actionum habētes ducem in omnibus.

Tertiū

Tertium signum est, ἡ σταυροειδής σφραγίς: id est, crucis obsignatio, quæ significat omnium animi simul corporisq; cupiditatū cessationem, diuinæq; cœlitiæ imitationem, immoto oculo aspicientem Christum crucifixum, qui ad crucem usq; & mortem expers omnis peccati peruenit; eosq; qui ita vivunt, ut cum imitantur, carnemq; suam cum illo crucifigunt, quod crux ista designat, sibi similes participes libertatis suæ à peccato efficit, obsignans eos sigillo & imagine crucis, iustitiae et innocentiae suæ. Quid enim est aliud hæc crucifixi imago, quam forma et exemplar perfectū mortificationis omnium cupiditatum nostrarum? In hoc enim ligno omnia desideria nostra, omnes nimia sollicitudines, omnes cupiditates nostræ, confixa & mortuæ sunt. Quæ enim ambitio sanari poterit, quam hæc ipsa incredibilis humilitas Christi in cruce pendentis non sanat? Quæ auaritia curari, quam hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quam hæc ipse aridæ faces fele et aceto imbutæ, salutis nostræ non extinguunt? Unde Bernardus: Singuli, inquit, illiciti motus animi mei, singulis Epistola 42. la sunt in te Deus cōuicia: vt puta iracundie mo

H iij tus in

tus in mansuetudinem tuam, inuidie in charitate, luxurie in sitim tuam, cupiditatis meae in nuditatem, fastus in tuam extremam humilitatem:

Quartum sacrū Symbolum est sacraq; actio, huicq; ordini quasi propria & peculiaris, & quæ in nulla alia consecratione adhiberi solet, præter eam quæ Pontificis est, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπιστολος: hæc autem est, sacrorum librorum super caput et humerum eius qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthaginensis Conciliū: Duo assistentes Episcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem super caput et ceruicem eius qui consecratur, & uno super eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt.

Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita: Quoniam, inquit, perficiens omnis Sacerdotij vis & scientia, a diuina mysteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac merito in capitibus Pontificum, scripta diuinitus tradita ponuntur, que compendio scienterque omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam,

sanc̄tam,

Ibidem.

sanctam, diuina & sacra verba & opera, orationes & actiones, quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate que Pontifice digna est, praeditus esse debeat, & omnium sacrarum interpretationum atque factorum, que Hierarchiam attingunt, vera atque a Deo tradita scientia non illustrari modo, verum etiam alijs, ut Pontifici consentaneum est, tradere; perficereque diuinis scientijs ac summis, vt ita dicam promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, que in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, que Episcopum attingunt, illa propria ac quasi peculiaris est, Euangelium prædicare; vt potens sit, inquit Paulus, Titum 1.* in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Itaq; in prisca illa et veteri Ecclesia, nemmo docendi pulpitudi consendebat, nisi is qui Episcopus esset; vel si forte aliqua summa infirmitate praepediebatur, Presbytero quidem cuiquam hoc munus delegabat: ita tamen, ut ipse eius doctrinæ testis & iudex interesset. Itaq; ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad tem-

plum

plum adferebantur, ut eius doctrinæ quæ populo tradebatur, testes & arbitri interessent; ne quid illis inscijs atq; incautis, hæreticæ labis & pestis subreperet. Non in capite autem tantū sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiā: Ut primus ipse hoc iugum subeat, ac in societate Iesu Christi trahat: ut populo Dei more sancti Mosis, atq; adeò Iesu Christi præcat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pandat, angustumq; illam semitam & aspernam, primus terat ac muniat. Ut illud posset dicere cum CHristo: Discite à me, quia mitis sum & humiliis corde. Exemplum enim dedi vobis; ut quemadmodū ego feci, ita & vos faciatis. Et illud PAuli: Imitatores mei estote, quemadmodum ego Christi. Nam si pastor, inquit GREGorius; per abrupta graditur, grex profecto ad præcipitia sequetur. aut qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat: tantumq; debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet a grege vita Pastoris. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare; ne

Matth: II.

Ioan: 13.

I. Cor: 4.

Prima parte
pastoralis,
Cap: 2.

subditi

subditi in exēplo eius qui præest, quasi in obſtaculo itineris offendant. Sacerdotes namque vocamur, quod ideo præsumus, ut sacrum du-
catum fidelibus præbeamus: nulliq illicitum
videtur, inquit *Ambrosius*, quod ab Episcopo

*De Dignitate
Sacerdotali,
Cap: 6.*

*Quinta & vltima diuina est actio, quam sa-
cer Dionysius τὴν αὐορθόνην: hoc autem est, ut sa-
crum exponit Carthaginēn Concilium, eam quæ
super eum qui consecratur funditur benedictionē:
quæ talis est: Propitiare, inquit, Domine sup-
plicationibus nostris, & inclinato super hunc
famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, be-
nedictionisque tuæ in eum infunde virtutem.
Prorumpitque sacer & Antistes in diuinā laudes,
eum esse honorem omnium dignitatum, qui
gloriæ eius sacris famulantur ordinibus. Qui
per Moysen famulum suum, secreti familiaris
affatu, inter cætera cœlestis documēta cultu-
ræ, de habitu quoque indumēti sacerdotalis in-
stituens, electum Aaron mystico amictu vesti-
ri inter sacra iussit; ut intelligentiæ sensum de
exemplis priorū caperet secutura posteritas:
ne eruditio doctrinæ eius ylli deesset ætati.*

I Cūm &

Cum & apud veteres reuerentiam, ipsa significationum species obtineret, & apud nos certiora essent experimenta rerum, quam enigmata figurarum. Illius namque Sacerdotij anterioris habitus, nostrę mentis ornatus est; & Pontificalem gloriam non iam honor cōmeniat vestium, sed splendor animarum. Quia & illa quę tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius quę in ipsis erant intelligenda poscebant.

Precatur deinde, Vt ei famulo suo, quem ad summi Sacerdotij ministerium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multitudi operis varietate significabat, hoc in eius moribus actibusque clarescat. Vt compleat in Sacerdote suo ministerij sui summam, & ornamenti totius glorificationis instructum, coelestis vnguenti rore sanctificet. Atque ita deinceps se ad sacras confertunctiones. Significat autem ea αναρρήσης, siue sacra precatio, vt idem inquit Dionysius, Deo charum consecratorem interpretetur, esse diuinę creationis siue electiōnis; qui non suo munere eos qui consecrantur, ad

tur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtus
temq; efferat; sed diuini numinis instinctu ag-
gitatus in omnibus consecrationibus que P̄o-
tificem attingunt. *Cum autem sanctificatio,*
ut inquit Magnus Basilius, *sine spiritu non sit;* *De Spiritu S.*
cum & cœlestes illæ angelicæ virtutes, quæ na- *Cap : 16.*
tura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam
haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus na-
tura sanctus dicitur; secundum proportionem ta-
mensuæ dignitatis & excellentiæ, sanctificati-
onis suæ modū et mensurā ab eodem spiritu san-
cto accipiāt. Hic enim est digitus Dei, per quem *Lucæ II.*
omnia solidantur: hæc est superna illa & cœle-
*stis vñctio, quæ docet omnia: hic est ignis purif-
simus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vni-
uersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus An-
tistes creatore Spiritu, super eum quem sacrat, in-
uocato, ad sacras vñctiones se confert; ut ostendat,
hunc ipsum qui sacratur ministrum, & vi-
carium illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiae Psal: 44.
præ consortibus suis.*

*Vngit autem primum caput eius, cum ea præ-
fatione: Hæc vñctio, inquit, Domine copiosè* *Psal. 132.*

I n in car

in caput eius influat: hæc in os subiecti decur-
rat; hoc in totius corporis extrema descēdat:
vt tui Spiritus virtus & interiora eius reple-
at, & exteriora circumtegat. Abundet in eo
constantia fidei, puritas dilectionis, securitas
Roma: 10. pacis: Sint speciosi munere tuo pedes eius, ad
Euangelisandum pacem, ad Euangelisandum
2. Cor: 12. bona. Da ei Domine ministerium reconcilia-
tionis in verbo & in factis, in virtute signorū
& prodigiorum: Sit sermo eius & predicatio
non in persuasilibus humanæ sapientiæ ver-
bis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Da
Matth: 16. ei Domine claves regni cœlorum, vt vtatur,
non vt glorietur potestate; quā tribuis in ædi-
ficationem, non in destructionem. Quodcūq;
ligauerit super terram, sit ligatum & in cœlis:
& quodcunq; soluerit in terris, sit solutum &
Ioan: 20. in cœlis. Quorum detinuerit peccata, deten-
ta sint: & quorum dimiserit, tu dimittas. Qui
Gene: 27. maledixerit ei, sit ille maledictus: & qui bene-
dixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fide-
Matth: 24. lis seruus & prudens, quem constituas tu Do-
mine super familiam tuam, vt det illi cibum
in tempore opportuno, & exhibeat omnem
homī

hominē perfectum : sit sollicitudine nō piger, *Rom: 12.*
 sit spiritu feraens : oderit superbiam, humili-
 tatem ac veritatem diligat, neque eam vnquā
 deserat, aut laudibus, aut timore superatus.
 Non ponat lucem tenebras , nec tenebras lu^u *Esa: 5.*
 cem : non dicat malum bonum, neque bonum
 malum. Sit sapientibus & insipientibus debi^u *Rom: 1.*
 tor, vt fructum de profectu omnium conser-
 quatur. Tribuas illi Domine Cathedram Epis-
 scopalem , ad regendum Ecclesiā tuam & ple-
 bem sibi commissam : sis ei auctoritas, sis ei po-
 testas, sis ei firmitas. Multiplica super eum be-
 nedictionem & gratiam tuam, vt ad exorant-
 dam semper misericordiam tuam , tuo mune-
 re idoneus , & tua gratia possit esse deuotus.

*Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac pu-
 blico Ecclesiæ cantu, ad vunctionem manuum e-
 ius accedit ; quas item cum ea postulatione inun-
 git: Deus & pater Domini nostri Iesu Christi,
 qui te ad Pontificatus sublimari voluit digni-
 tam , ipse qui per Samuelem Dauid in Regē ^{1.} *Reg: 26.*
 & Prophetam inunxit , te nostro ministerio
 Chrismate & mysticè delibutiōis liquore per-
 fundat , & Spiritualis benedictionis vbertate*

I iiij

fœcundus

fœcundet: ut quicquid benedixeris, benedi-
catur: & quicquid sanctificaueris, sanctifice-
tur: & consecratarum manuum istarum im-
positio, cunctis proficiat ad salutem. Neque
verò frustra, aut sine causa tam prolixis, tam
frequenter repetitis precibus, hic ipse qui conse-
cratur, Deo omnium bonorum auctori & lar-
gitori commendatur: Plus enim, inquit Chryso-
In primū cap. ad Titū: sermo: I.
stomus, eius modi precibus indiget, quam cæ-
teri omnes. Nam quanto est celsior dignitas,
tanto Sacerdotis maiora sunt pericula. Suffi-
cit enim vel vnum Episcopatus recte factum
authorem suum in cœlum attollere, vnumq;
peccatum in ipsum iniçere gehennę profun-
dum. Nam qui in ordine priuato parum reli-
giosus erat, multò profectò magis id patitur,
cùm Ecclesię gubernacula regenda suscepit:
quippe tum & inanis gloria vehementius im-
minet, & pecunię amor & fastus; cùm princi-
patus ipse præstet licentiam offensionis & cō-
tumelie, atque maledicta, & alia prorsus in-
numera. Votis itaq; omnibus optandum, vt
qui antea pietate præditus fuerat, talis perma-
neat suscepto munere administrationis.

Hæc Chrysostomus.

Vngitur

*Vngitur autem futurus Hierarcha primum
in capite, per quod mens eius designatur: quo ad-
moneatur, ut diligat Deum ex toto corde suo, et
ex tota anima sua, et ex omnibus viribus suis; &
proximum suum, sicut seipsum: quarum rerum
omnium, caput fons est & principium. Deinde,
ut auctoritas & dignitas eius declaretur, cum
scilicet esse caput & Principem Ecclesie sue; Ephes: 5.
quomodo vir uxori sue caput dictus est. Ho-
nor enim et sublimitas Episcopalis, inquit Am- De dignitate
brosius, nullis poterit comparationibus adae- Sacerdotali
quari: si Regum fulgori compares, & Princi- cap: 2.
pum Diademati, longè erit inferior, quam si
plumbi metallum ad auri fulgorē compares:
quippe cum videoas Regum colla & Principū
submitti genibus sacerdotū, et exosculatis eo-
rum dexteris, orationibus eorum se commen-
dere et communire, qui item cornu suo Re-
ges et Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum
est, inquit Ambrosius, ne sit honor sublimis,
& vita deformis: ne sit deifica professio, & il-
licita actio: ne sit religiosus amictus, et irrelig-
iosus prouectus: ne sit gradus excelsus, et de-
formis excessus: quia sicut nihil esse diximus
Episcopo*

Episcopo excellentiùs, sic nihil est miserabilis
ius, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si
Sacerdos in crimen teneatur. Nā quanto grā
dus altior est, tātō ruina grauior: honor grā
dis, grandiori debet sollicitudine circūuallari.
Ideo igitur prerogatiua honoris monstratur,
vt merita congrua requirantur.

Ephe: 1.

Psal: 88.

Psal: 44.

Esa: 9.

Rom: 13.

*Vngit*ur demūm in capite, ut ostendatur esse
vicarius Christi; eiusq; dignitatem & authori-
tatem gerere, qui est super omnia; & quem con-
stituit Deus caput super omnem Ecclesiam. Ideo
Reges non iam in capite, sed in humero vngun-
tur: Primum, ut is proprius honor sit illius, quē
Deus constituit excelsum super omnes Reges ter-
ræ, & quem oleo leticie excellentiùs & augusti-
iùs vnxit præ consortibus suis. Deinde ut osten-
datur, quod primò ante omnes Reges & Princi-
pes persona capitū Pontificali officio repræsente-
tur. *Vngit*ur tamen & Rex in humero, ut neq;
ipse planè excludatur à repræsentatione eiusdem
capitis: Nam & huius Principatus, ut dixit Esa-
ias, fuit super humerum eius: et ut sciat se esse
ministrum ad portādam crucem Iesu Christi:
laudem bonorum, vindictam autem malorū.

Sed non

Sed non caput tantum Pontificis ungitur, ve-
rūm & manus. Primum, propter officiū et mini-
sterium eius, ut se sciat dignitatem non propter
ocium, sed propter negocium suscipere: ut sciat
ex illo se numero operariorum esse debere, qui su- Matth: 20.
stinent pondus diei & aestum. Demum, ut illis
manibus adsit virtus Spiritus sancti, eas tene-
at & dirigat; cum illis laboret & operetur: ut
quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid san-
ctificauerit, sanctificetur: Quò certior fiat popu-
lus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote:
Ego te baptiso: ego te absoluo: non illum baptisa-
re, nō illum peccata relaxare, sed vunctione ipsam,
sed eum Spiritum, cuius hæc vunctione signum est,
omnipotenti virtute et præsidio suo hæc talia ef-
ficere. Item, cùm accepto pane et calice, in ita cō-
secratas manus, illa verba profert: Hoc est cor-
pus meum: Hic est sanguis meus: non illū ali-
quid vi sua efficere, sed Spiritum sanctum desce-
dere, & virtutem altissimi obumbrare: ut qui
in utero virginis verum corpus & sanguinem Luc: 1.
eius admirabili & illi soli cognita virtute effecit,
idem sub speciebus panis & vini hoc idem effici-
at. Quibus sacris Symbolis et mysterijs cùm hæ-

K retici

retici careant, mirum esse non debet, si ea que in Ecclesia Catholica certissima & facillima esse videntur, ab illis nō intelliguntur; per exiguumq; vel nullam potius, his fidem habeant. Neque enim nos hęc humanis viribus aut meritis tribuimus, sed illi Spiritui sancto, de quo David dixit:

Psal: 103.

Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terre. Vnguntur amplius manus eius qui consecratur, ut operetur bonum: ad omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei: *Proverb: 31.* vt manus suas mittat ad fortia; *ut panem* ociosus *Cantic: 5.* non comedat; *ut manus eius distillent myrrham;* *Luc: 12:* *ut sit beatus seruus ille,* quem cùm venerit dominus, inuenierit vigilantem & operantem.

Luc: 6.

Vngitur autem sancto Chrismate, quod ex oleo & balsamo confici & temperari solet; *ut per oleum quidem,* nitor & puritas conscientie denotetur. Bonus enim homo, ex bono thesauro profert bona: & malus homo, de thesauro malo profert mala. Nec colligunt de spinis viuas, aut de tribulis ficus. Nō potest arbor bona malos fructus facere, & arbor mala bonos fructus facere. Gloria nostra, inquit Paulus, hæc est, conscientia nostra: sed non gloria tan-

Matth: 7.

2. Cor: 1.

tum,

tum, verūm etiam omnium laborum suave condimentum; sed omnium rerum aduersarum tutissimus portus; sed contra omnes visibiles ac inuisibiles hostes munitissimum præsidium, omnisq; libertatis doctrinæ amplissimus campus: sine qua qui docet, illud Dauidicū, quod aliquando magnum illum Origenem perterruerat, expauescat:

Quare tu enarras iusticias meas, & assumis te: *Psal: 49.*
stamentum meum per os tuum? tu autem homo peccator es. Cūm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portiōnem tuam. Existimabas improbe, quod ero tui similis? arguam te, & statuam contra faciem tuā. Intelligite hæc qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiat & non sit qui eripiat.

Balsamo autem designatur odor bonæ famæ:
Eum enim qui Sacerdotio fungit, *inquit Chrysostomus*, odorem spirare optimum conuenit. *In 2. Caput Epistolæ ad Timoth.*
Ut sit pastor sine crimine; ut habeat testimonium *Tit: 1.*
etiam ab his qui foris sunt; ut item luceat lux eius; quo vidētes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cœlis est; ut innocentia sua obstruat ora maleuolorum: Sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu tra-

K ñ here,

here, altera repellere dicebat magnus NAZIUS.
 1. Tess: 5. anzenus. *Ab omni specie mala, inquit Paulus, abstinetе vos; non à re tantum, sed specie etiam.*
 Libr: 4. de Non sit in conscientia, inquit Bernardus, nups consideratione. tans infirmitas modice fidei; non sit in fama næuuus male speciei; vt sic duplicitibus, interna scilicet maturitate & externa specie, vestias mur. *Ut illud confidenter, ille qui forma est regis, dicere possit: Sicut Balsamum aromatisans odorem dedi. Et illud Pauli: Christi bonus odor sumus in omni loco. vt sit flagrans & suauis odor primogeniti Esau. Et hoc est, quod sibi voluerunt tintinabula illa suspensa ex vestimento Aaronis sacerdotis, de quibus præcepit Dominus: Audiantur sonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur. Non alius certè sonitus, quam excellentis laudis et gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicacionis. Et ideo, & lege ipsa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero censi debebat, omni vicio, siue corporis, siue animi, carceret; neue quid infamiae in tota illius vita hæreret. Et à sacris Canonibus pīe statuitur, vt is qui ministro Al-*

rio Altaris addicitur, non modò omni culpa & scelere careat, sed etiam ab omni suspicione, aut opinione sceleris, sit alienissimus. Teneatur, inquit sanctus LEO, subscriptio Clerico^{Epist: 89. &}
 rum, honoratorū testimonium, ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius consecrationem nullus ambitus trahat, nulla seditio impellat, nulla iniquitas incitet, sed in medium constituta meritorum sanctitate, ut cunctis ille præponatur, quem sibi cuncti cupiunt præsidere. Populus enim Episcopum non optatum aut contemnit, aut odit. Sic igitur sanctissima Pontificalisunctione perficitur. In qua illud monet vetustissimus Canon, ut ea unctione vngatur Episcopus, non tam in corpore quam in corde: ut interius sit nitor conscientiae, quo ad Deum; exterius odor bonae famae, quo ad proximum. Neque verò nunc primùm ea unctionis ratio est inuenta, sed iam ab antiquissimis primitiæ Ecclesiæ temporibus est usu & consuetudine cōprobata. Quod vel ex Gregorio Nazianzeno constat; cuius illa sunt, quibus parentem suum in Apol. post-alloquitur, verba: Idcirco me, inquit, Pontifi^{ea quā ex fu-}
^{ga reddijset.}

cem vngis: ac podere cingis, capitiq; cīdarim
imponis, atq; holocausti spiritualis Altari ad-
moues, & sanctificationis vitulum mactas, ma-
nusq; spiritui consecras, & sancta sanctorum
spectatum introducis; veriq; illius taberna-
culi, quod non homo, sed Dominus constru-
xit, ministrum facis: dignumne vero, & vo-
bis qui vngitis, et eo propter quem peragitur,
& in quem tendit hæc vncio. perspectu hoc
habet Pater veri illius ac germani CHRISTI,
quem exultationis oleo pre confortibus suis
perfudit, cum humanitatem diuinitate perun-
xit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:*
In oratione ad patrem, cum ei ipsos dedimus, & caput nostre initiationis, or-
sia cōmisisset. leo delibutum à Patre omnipotente, & Filio
vnigenito, & Spiritu sancto ac Deo.

Et hactenus quidem peracta est Consecratio,
confectum Sacramentum. Iamq; ille qui conse-
cratur, non amplius Electus, sed Consecratus ap-
pellatur. *Quo in loco modicum insistamus. San-*
cti estote Patres mei, quoniam Dominus vester
sanc tus est; quoniam impositio manuum quæfa-
cta est super capita vestra, sancta fuit; quoniam

vncio

vñctio qua vñcti estis, sancta est; quoniam verba,
 signa, & operationes consecrationis vestre, non
 sancta modò sunt, sed sanctissima etiam. Sancti
 igitur estote & vos, dateq; omnem operam, ne
 sancta impurè, sublimia demissè, honore dignatur
 piter; & vt uno verbo complectar, Spiritualia
 terrenè celebretis: ne hæc ipsa membra vestra,
 organa diuina, instrumenta ratione prædita; in-
 strumenta quæ à p.ræclaro artifice Spiritu sancto
 concinnantur atque pulsantur, ambitionis, cupi-
 ditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis;
 ne templum Dei, tam sanctè consecratum, polu-
 atis, ac contaminetis; ne parietes dealbati sitis, Actu: 23.
 & dicamini; ne similes efficiamini sepulchris de- Matth: 23.
 albatis, quod quondam Pharisæis obiecit Chri-
 stus Dominus, quæ à foris patent hominibus spe-
 ciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum &
 spurcicia; ne omnia quidem sancta habeatis, ipse
 autem prophani sitis. Audite quid dicat Domi-
 nus: Loquere ad Aaron; Homo de semine tuo Leuit: 21.
 per familias, qui habuerit maculam, non of- Parte prima
 ferat panes Domino Deo suo, nec accedat ad pastoralis ca-
 ministerium eius. Si enim homo apud ho- pit: II.
 minem, inquit Gregorius, de quo minimè pre-
 sumit

sumit fieri intercessor, erubescit, qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarem se eius gratiæ per vitæ merita nescit: aut ab illo quomodo alijs veniam postulet, qui vtrum sit sibi placatus, ignorat: Qua in re est formidandum, ne qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vasā Domini. Quia necesse est ut mundas habere studeat manus, qui diluere aliorum sordes curat; ne tacta quæq; deterius inquiet, si sordida in se mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis purius et preciosius est, designatur, nisi perfectio sanctitatis?*

Thren: 4. Aurum igitur obscuratur optimum, cùm terrenis actibus sanctitas vitæ polluitur. Moneat vos illud, quod ad montem fumantem, neq; ex populo quisquam, neque ex senioribus & Sacerdotibus populi, sed neq; Aaron atque filij eius, quamuis summa cura & diligentia purgati accesserūt,

Exod: 19. Levit. 10. sed solus Moyses. Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuissent, nouo quoque igne absumenti sunt; atque

codem

eodem tempore, & loco, quo nefario criminе se
deuinixerunt, perierunt: ac ne patrē quidem Aa-
ronem primum apud Deum, secundum Moysēm,
tenantem locum, ipsos à periculo vindicare potu-
isse. Tūm etiam id, quod Heli Sacerdoti, ipsi qui-^{1.} Reg: 4.
dem viro bono, nimis tamen filijs indulgenti, ac-
cedit. Moneat etiam funestus casus Ozæ, Ar-^{2.} Reg: 6.
cam cadentem non expiatis manibus fulcire vo-
lentis. Sancti ergo estote, quoniam dux uester,
& caput vestrum sanctum est: quoniam manibus
carneis, diuina & cœlestia tractatis: quoniam
omnis integritatis & innocentiae, estis duces &
magistri. Sanctitatis autem uestrae, illam men-
suram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus:
Quanta, inquit ille, inter se differentia ho^r Chrysost: lib:
mines rationis usum habentes, & bruta ratio^r 2. de Sacer-
ne parentia dissident; tantum sanè discriminem
inter eum qui pascit, atque eos qui pascuntur,
esse velim, ut ne maius etiam exigam: siqui-
dem in multò etiam, maioribus rebus pericu-
lum ipsum versatur. Etenim Sacerdotium ip^s Ibidem Lib: 3.
sum in terra quidem peragitur, sed in rerum de Sacerdotio
coelestium classem ordinemq^{ue} referendū est.
Atque id perquam merito: quippe non mor-

L talis

talis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, sed ipse Paracletus ordinem huiusmodi disposuit: qui mortalibus hominibus etiamnū in carne manentibus autor fuit, ut angelorum ministerium animo conciperent. Idcirco necesse est Sacerdotem sic esse purum, ut si in ipsis cœlis collocatus, inter coelestes illas virtutes medius staret,

Lib: 6. de sa- ret, eiusq; animum solaribus radjjs puriorem
cerdotio. esse oportet; vt ne quando Spiritus sanctus de solatum illum relinquat, vt dicere possit: Vi

Galat: 2. uo equidem non amplius ego, viuit autem in me Christus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? imo vero pro vniuerso terrarū orbe legatus intercedit, deprecatorq; est apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modo, sed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæso esse oportet:

Sacrificium Quum autem ille & Spiritum sanctum horrore ac re inuocauerit, sacrificiumq; illud horrore ac reuerentia plenissimum perfecerit, communis omnium Domino manibus assidue pertractato: quæro ex te, quanto illum in ordine collocabimus; quantam autem ab eo integritatem exi-

gemus;

gemus? quantā religionem? Considera enim quales manus illas administrantes esse oporteat: qualem linguam, quę verba illa effundat: qua denique re non puriorem sanctiorē esse conueniat animam, quę tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti assident, & cœlestium potestatū vniuersus ordo clamores ex: cerdoti assident.
Angeli Sacerdoti assident.
 qui immolatur, angelorum chorus plenus est:
 Luminis instar, vniuersum orbē illustrantis.
Et hæc quidem CHrysostomus. Nos autem ea
 quę sequuntur, oratione prosequamur.

Confecto Sacramēto, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, sanctaeq; prolis gubernationem. Armat igitur primum & instruit nouum sponsum, dat regendæ & gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula. Et cum omne regimen omnisq; administratio, auctoritate & amore cōtineatur: Oderunt enim peccare mali, formidine pœnæ: Oderunt peccare boni, virtutis amore, tradit in primis in manus

L ij noui

noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet et disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ; vt sit in coercendis vitijs piè seuerus, iudicium sine ira tenens, lenis in foundis virtutibus, audientium animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deserens; vt reuocet errantes, regat iustos, pungat et stimulet ignaos et inertes, repellat nocentes: ac,
Ezech : 34. iuxta Ezechielem, attrahat vagū, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile.

Lib: 3. de Cō- Ut increduli, inquit Bernardus, conuertantur sideratione. ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinem, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsis, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem facultatemq; alios subuertendi.

Excusserunt hoc insigne potestatis & authoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius saeculi haeretici, et ideo in omni rerum confusione & perturbatione versantur. Non potest enim Deo esse contrariū quid, et sibimet cohērere, aut secum cōsentire; dicebat Bernardus.

Nec

*Nec possunt verè dicere; Virga tua, & baculus *psal.* 22.
tuus, ipsa me consolata sunt. Ideo ne filij qui-
dem, quia extra disciplinam sunt: qua sublata et *Hebr.* 12.
extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti
& honesti differentiam extingui oportet. Impu-
nitas enim, inquit idem *Bernardus*, incurię so*t* *Lib.* 3. de *Cō-*
boles, insolentię mater, radix impudentię, sideratione.
transgressionis nutrix, matris noxię libertatis
pessima soboles hæc. Sed nunquam excussi-
sent, si Pontifices rem magis, quam insignia rei,
complecti voluissent; & si pro religione potius
contra impietatem, profide contra perfidiam, pro
veritate contra mendacium, pro virtute contra
scelus; pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore
contra flagitium & impudentiam, quam pro suis
commodis ac honoribus, ea potestate et auctorita-
te quæ illis à Deo tradita est, uti voluissent.
Verum cùm hæ nuptiæ, hocq; regimen, non tam
timoris, quam amoris sit; non tam seueritatis,
quam charitatis: Nam & *CHRistus Dominus Ephes.* 5.
dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro
ea, vt illam sanctificaret, mundans eam laua-
cro aquę in verbo vite; vt exhiberet ipse sibi
gloriosam Ecclesiam, non habentem maculā,*

L ij aut

*aut rugam, aut aliquid huiuscemodi, sed ut sit
sancta & immaculata. Et cum quem vicaria-
rium loco sui relicturus erat, priusquam illi de-
spondisset, ter interrogauit, num se diligeret, &
propter se sponsam suam. Quod cum ille summa
asseueratione ter professus fuisset, tum demum il-
lud audiuuit: Pasce oves meas, pasce agnos meos.*

*Lib: 2. de Co- Sanè qui dicit, Amice ascende superius, ait
fideratione. BERnardus, amicum fore fudit. Si minus in-
Lucæ 14. ueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, &
Psal: 101. deiçere potest. Sera querela, quoniam eleuās
allisisti me. Eius igitur amoris & charitatis
symbolum, sacer Consecrator nouo sposo tribuit,
consecratum ANNVLVM: cum monens, ut
accipiat Annulum, fidei scilicet et amoris signa-
culum, quatenus sponsam Dei, Sanctam vi-
delicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibata-
tam custodiat. In quo amore & dilectione si pa-
stores persisterent, Super muros Hierusalem,
ut inquit Esaias, starent custodes, tota die ac
tota nocte non tacentes. Habitaret enim iuue-
nis cum virgine: et gauderet sponsus super spon-
sam, & gauderet super illos Deus eorum. Dura
Cant: 8. enim ut mors est dilectio, & tanquam infernus
æmula-*

æmulatio. Cupiditas et amor, dulces sunt tyranni.

Videmus bubulum, inquit *NAZIANZENUS*, ob vitulum vnum ab armento aberrantē, vel pastorem ob pecudem decadis grege desideratam, vel auem ob nidulū quem ad breue temporis reliquit, usque adeò discutiri solere; ut

In Oratione posteaquam rure in urbē redijsset.

& illi arreptis fistulis, in speculam quandam euecti, calamos omnes mōrōre impleant, atq; palantia animalia quasi ratione prædita euocant; ac si paruerint, maiorem ex illis, quam ex reliquis simul omnibus, delectationem percipient: hæc autem stridens ad nidum conuollet, pullisq; stridentibus aduoluatur, eosque pennis foueat: quo tandem chariores esse parent apud bonum egregiumq; pastorem oues rationis participes, & pro quarum salute non nihil periculi adiit: quandoquidem hoc quoq; acriores animi flamas excitat. *Qui amor cùm in pastoribus nostri sæculi non sit, ideo non gaudet sponsus super sponsam suam; ideo alienā sequitur; ideo ubi potius libentius agit, quam in ouilibus suis: Ideò alij prius ex hac vita decedunt, quam Cathedras suas reuiserunt: ideo in Geographicis tabulis necesse habent situs & lo-*

cum

cum Episcopatum suorum querere. Quid capiet pescator ille, qui procul à littore abest? sit peritissimus, sit solertissimus licet, pastor item ille quid proficiet, qui stabulum ingreditur nunquam?

Epistola 92. Quis inter fluctus, inquit LEO, nauem dirigit, si gubernator abscedat? quis ab insidijs oves custodiet, si pastoris cura non vigilet? quis denique latronibus oblistet, & furibus, si speculatorum in prospectu explorationis locatum, ab intentione sollicitudinis amor quietis abducatur?

Et tamen grauiter ferimus, quod in eum locum deductæ sit res Ecclesiastica: Nemo nos plus læsit quam nos ipsi, sed et hucusq; lædimus. Vnde autem hæc tam supina negligentia: nisi inde, quod Christum Iesum non amamus; quod salutis nostræ nullam, vel per exiguum rationem habemus; quod Academicas quasdam quæstiones sequamur. Negligenter pascens toties commendatum Dominicum gregem, inquit magnus Leo, conuincitur summum non amare pastorem.

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, eumq; novo Præfulti tradit: Accipe, inquit, Euangelium

Evangeliū, & vade prædica populo tibi commisso. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. *Ac si diceret: Ne putas in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionem Apostolicam desisse: ne putas cœlestem illam benedictionem et auxilium æterni Patris sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangeliū vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.*

Etsi enim illi plus omnibus, *inquit BERnardus, laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. Neque illud tantoper terreat, quod sublimibus humanae sapientiae verbis careas, quod serius ad sacrarum literarum lectionem accessisti, quod nunquam Cathedram Doctoris concenderis. Aude, et fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibile est bene operari. Melius serò, quam nunquam: Nam & vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt Matth: 20. denarium. PETRO nihil indoctiùs, PAULO nihil imperitius, *inquit CHRysostomus. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etsi**

*In Proemio
Epistole ad
Romanos:*

M imperi

2. Cor: II.

imperitus sum, inquit Paulus, sermone, non tamen scientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, sexcentos Philosophos superaverunt; sexcētis Rhetoribus os obturārunt; suo ipsorum studio, propensaq; voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. Iniquè certè et calumniosè hæretici, ut in cæteris omnibus, ita et in hac parte conuiciantū, verbi Dei in Ecclesia Catholica nullam rationem haberi, sacram scripturā supprimi; aliunde potius, quām ex scripturis diuinitū traditis, dogmata populo Christiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis et mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quām vana, quām cum cidenti calumnia coniuncta sit, hæc ipsa traditio libri Euangeliorum; hæc noui Pastoris compellatio, quæ quasi summā Pontificalis munera continet, abunde docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipue sunt obseruanda. Primum illud, quod non ipse sibi, is qui populo Dei præficitur, codice sumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare semper fuit; sed à sede Christi, sed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyses quidem sibi ipsi tabulas, in quibus Lex Dei continentur,

nebatur, sumpsit, sed de manu Dei acceptas po-
pulo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino ac- ^{1. Cor: II.}
cepit, se tradidisse docet. Et Timotheum monet ^{I. Tim: 6.}
idem Paulus, ut id custodiat, non quod sibi pri-
uata auctoritate sumpsit, sed quod apud eum de-
positum est. Secundum verò illud animaduer-
tendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum:
non unum aliquod Euangeliū, non partem ali-
quam Euangeliū: Nam hoc item hæreticorum
proprium est, ut partem quidem unam sacrae scri-
pturæ tueantur, reliquas autem vel negligant,
vel tanquam Apocryphas & profanas penitus
reijciant. Huic autem nostro totum traditur E-
uangelium; ut ita eius unam partem tueatur, ita
interpretetur, ne reliquarum sensum & verita-
tem peruerat: ita vni parti innitatur, ut reliqua-
rum conseruet sanctitatem. Tertium demum il-
lud, quòd quæ Ecclesia illi tradit Euangeliū,
eadem & sensum ac interpretationem eius Euā-
geliū eū docet; ne ipse nouos sensus querat, ne sua
figmēta pro Catholica doctrina obtrudat; ut Spi-
ritus Dei, non humani sensus, sequatur doctrinā.
Prophetia enim, atque vniuersa scriptura, in-
quit sanctus Petrus, priuate interpretationis ^{2. Pet: I.}

M ñnon

non est. Ut enim illud Euangeliū adfert, quod omnium temporum atque locorum est, ita et eam interpretationem sequi debet; si verus, si solidus, si Catholicus Doctor esse, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium & nationum, iudicio & auctoritate sit comprobata. Hæcq; illa est vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magistrū differentia; quod uterque sacræ scripturæ testimonijs vtitur, uterque Euangelium laudat, uterque pro hoc vitam sanguinemq; si ita opus sit, se profundere paratum esse dicit. Hic tamen hoc Euangeliū, eiusq; ministerium, priuata sibi sumit autoritate: ille à potestate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuctur, ille totum simul corpus defendit: hic suos proprios, ille Ecclesiasticos astruit sensus. Et ideo Catholici Magistri doctrina, ad Deū reuelantem, & Spiritum sanctum interpretantem, enarrantemq; ac suggestentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, sed suum sensum. Et verbis quidem diuinis summa & prima fides habenda est, sed illis tamē, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum est. Quod autem hoc ipsum os diuinum sit,

fit, in Symbolo profitemur omnes: sed & ipsi profitentur nobiscum, si modo se intelligere & exaudire velint; et si non pertinacia & malicia non nunquam vincantur. Qui locutus est, inquit, per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, et Apostolicam Ecclesiam. *Ecclesiae Dei promisus est Spiritus sanctus; unus igitur sibi non sumat, quod omnium est.* Et idcirco haereses semper uno pede claudicant: *Catholica fides, utriusque pedis stabili firmatur gressu.* Catholica fides, æternam & increatam veritatem sequitur, quæ omnium est; haeresis secundum Deum, vel una cum Deo, suos sensus & iudicia, duo insidiosissima idola colunt & adorant. Et proinde palpant te nebras Ægyptij. Cum de populo Dei Scriptura Exodi 10. dicit: *Vbicunque Israël erat, ibi lux erat.*

Sed quæ tandem causa eius, de qua supra dictum est, calumniæ? Non alia certè quam illa, de qua quondam questus est IE Remias: Sed & lamiæ nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos, filia populi mei, crudelis tanquam struthio in desertis. *Lamiæ, inquit, monstra fœdissima ac crudelissima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, ut eos catulos, qui ex eis pro-*

Thren: 4.

M iij geniti

geniti sunt, lactent; ut his, quos illis Deus &
natura commendauit, nudent vbera sua. Filia
autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex
quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis
profluere debebant, struthionis instar sunt crude-
les; quem nulla pietas, nulla suorum mouet cha-
ritas. Sic nostris infelicissimis temporibus. La-
miae quidem hæreticorum humanam faciem ba-
bentes, sed beluina per impietatem corda geren-
tes, nudauerunt mammas, lactauerunt varijs er-
roribus catulos suos. Pastores autem, atq; Do-
ctores Ecclesiæ, crudeles tanquam struthio, qui-
bus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso
verbi diuini prædicationis munere; & quod om-
nem excedit inhumanitatem, non solum ipsi non
lactant catulos suos, sed nec nutrices quidem ip-
sas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ec-
clesiæ ministros, hoc officij genere serio perfungi
patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt,
qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs ne-
gocijs longè diuersis et pugnantibus impediunt.
Atqui PAULUS necessitatem euangelisandi
sibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi,
si non euangelisauero. Etsi purpuratus, etsi de-
auratus

I. Cor: 9.

auratus incedis, *inquit Bernardus*, non est tā Lib:4. de Co-
men quod horreas operam curamq; pastorā sideratione.
Iem, Pastoris hæres ; non est quod erubescas
Euangelium. Pastorem te populo huic aut ne-
ga, aut exhibe. Quis mihi det, antequam mo Epist:237.
riar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus an-
tiquis, quando Apostoli laxabant retia in cas Luce 5.
pturam : non in capturam auri & argenti, sed
in capturam animarum. Quām cupio vos,
Episcopos compellat, eorū hæreditare vocem,
quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vñ
que ad partum, *ait Propheta*, & vires non ha 4. Reg:19.
bet parturiens. *Verum & hæc quidem ba-*
etenus.

Accepto demūm nouis Pontifex à suo Con-
secratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis,
de quo paulò post nobis dicendum erit; recedit ab
Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Chri-
stianus dona & munera ad altare Dei, more ve-
teri, eoq; laudatissimo, adferre solet : ipse quoque
suo Consecratori, tanquam spirituali patri, mu-
nera offert. Sunt autē ea ex antiquissima Mel-
chiadis Pontificis institutione, panis & vinum;
quibus duæ anteferuntur faces. Offert panem et
vinum;

Psal: 109.

vinum; vel ut ostendat se in eius Sacerdotis functionem & munus succedere, cui sine omni infuturum pœnitentia iurauit Dominus, cum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech: vel, ut quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiæ illius Ecclesiæ; in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinum fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, et amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia muncra speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepatur ac subjiciatur. Male enim agitur, cum ea quæ virtuti et pietati debentur, a sino onusto au-ro conferuntur.

Reg: 19.

Ephes: 6.

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participationem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac ut quondam Elias quadraginta dierum & noctium ad montem usque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cœlitus delato communitur viatico: Sic iste contra omnia prolixæ & difficillimi itineris pericula, contra omnes visibilium, & qui videri non possunt, inimicorum insidias, contra principes & potestates tenebrarum mundi huic, confirmatur & corroboratur

*boratur pane illo, qui de cœlo descendit: quem Ioan: 6.
qui dignè manducat, non moritur, sed habet vi-
tam æternam. Super quem panem, iuxta Esa- Esaie ii.
iam, requieuit Spiritus Domini, spiritus sapi-
entiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitu-
dinis, spiritus scientiæ & pietatis: & repleuit
eum spiritus timoris Domini. Quorum do-
norum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè
& religiosè tanto reficiuntur viatico.*

*Cœlesti mysterio refectus, armatur demùm
ille, cui cum Asside & Basilisco, cum rugiente Psal: 90.
Leone & Dracone, congreendiendum est; cui cum I. Pet: 5.
portis ipsis inferi pugna instat; cui omnium ne- Matth: 16.
cessè est ferre tentationes. Necubi nudo quis
aut neglecto loco deprehenso, letale vulnus adfe-
rat. Nam et si ego latens in cauerna, dicit Bernar-
dus, & quasi sub modio non quidem lucēs,
sed fumigans, ventorum tamen impetus nec
sic quidem declinare sufficio; quid positus su-
pra montem, positus supra candelabrum pati-
etur? Imponitur igitur capiti eius sacra Cyda-
ris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis in-
uocatione; cuius præclara est bonitas, & virtus
immensa, totiusque decoris ornamentum.*

N

Imponit

Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antistitis & agoniste tui, galeam munitionis & salutis; quatenus decorata facie, & armato capite, non generis & prosapię vetustate, non stipatorum vi & armata manu, non magnis necessitatibus & clientelis, sed cornibus vtriusq; testamenti terribilis appareat aduersarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorum robustus existat. Qui Moy si famuli tui faciem, ex tui sermonis consortio decoratam, lucidissimis claritatis ac veritatis cornibus insignisti, & capiti Aaron Pontificis tui Tyaram imponi iussisti. Tali armatura instruebantur primi religionis nostrae duces & Antistites; hisq; deuicerunt regna, obtulerunt ora leonum, extinxerūt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterrunt exterorum. His cornibus armatus PETRUS NERONI, LIBERIUS CONSTANTIO, AMBROSIUS THEODOSIO, BASILIUS VALENTINO, CHRYSOSTOMUS ARCADIO, LEO GENSERICO atq; ATTILAE, noster S T ANNI SLAVS BOLESLAO, alijsq; alijs quamplurimi restiterunt, terribilesq; apparuerunt. His cornibus

S E C O N D U M

nibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana,
Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorum
dissipata est impictas; his omnis hæreticorum pra-
uitas cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc
cornua obtusa & attrita redditia sunt. Quietem
& tranquillitatem nostram curamus; cœlum ru-
iturum existimamus, si quid liberius pro Eccle-
sia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimirum timidi-
sumus, nimis ocio & desidia torpemus. Et eo
quidem tempore, inquit Chrysostomus, quo au-
ra serena est & lucida, quo pascua libera &
quieta, quo nulli luporum impetus & insidie
greges vexant; licet fortasse Pastor se pro-
volumere sub patulae arboris umbra, fistula dulce
canere: At ubi imbres & tempestates insurgunt,
ubi oves dissipantur, ubi lupus ad præsepio adeat;
tum pastor umbram deserat oportet, tum pro tri-
pudio & choro cursum, pro fistula & tibia fun-
dam & baculum arripiat, oportet. Et fuit qui-
dem quoddam tempus, cum magna erat Ecclesiæ
Dei pax, magna quies, rerumq; omnium secun-
dissimus afflatus; tum fortasse licuit multis ocio-
sos esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, su-
is lucris & commodis incubare: Nunc tempestas
N. ij adest,

adest, summosq; feriunt fulmina montes : nunc
præsentia naufragia vbique ante oculos versan-
tur nostros ; nunc dura bella & conflictus immi-
nent ; nunc alia est ratio omnium rerum. Ex-
cutiendus est iste sopor; voluptates reijciendæ; ad
arma, ad gubernacula vobis recurrentum, prius-
quam extremum naufragium vos, gregesq; ve-
stras absorbet. Virtus enim in pace acquiritur,
in pressura probatur, in victoria coronatur.

Neque illorum temporum exemplis abutendum,
neque illi homines nimis molles & delicati imitā-
di, quod plerique vestrūm faciunt : sed illi potius
primi fortissimi ac insuperabiles viri, Patres &
fundatores vestri, qui omnia humana & diuina
excellenti animi virtute superarunt ; qui nulla
humana voluptate & recreatione vñsi sunt ; qui o-

Philip : 3.

2.Cor:6. & II.

mnia mundi huius sicut stercore existimarunt, vt
Christum lucrifacerent ; qui solas has voluptates
atque delicias censebant, nempè à voluptatibus
& delicijs abhorrente : Quorū vita fuit, vt Pau-
lus docet, in multa patientia, in tribulationib;
bus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis,
in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs
multis, in fame & siti, in iejunij multis, in fri-

gore

gore & nuditate ; in itineribus s̄æp̄e ; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere , periculis ex gentibus , periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famā. Ut seductores, & veraces : quasi purgamenta mundi huius existimati, ludibria & verbera experti : lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis ; egentes, angustiati, afflicti ; in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & cauernis terre; quibus dignus non erat mundus. Tradiderunt corpora sua ad supplicia , & lauerunt stolas suas Apoca: 22. in sanguine agni, & ideò receperunt palmas; & ideò sempiterno cœlo cum duce et imperatore suo Christo fruuntur : & ideò nomina eorum scripta Apoc: 20. sunt in libro vitæ : et ideò memoria eorum ex ore hominum non peribit in sempiternum. Hi vobis potius tali tempore, his periculis imitandi sunt, et moribus exprimendi , quam dissoluti & enervati illi : qui et ipsi, si vigilantiores atque diligentiores suis temporibus esse voluissent, & Ecclesiæ

M iij Dei

Dei melius consuluissent, & officio suo conuenientius functi fuissent, & vobis pinguiorem ac veteriorem hæreditatem domini reliquissent; sed et exemplum sanctius, nomenq; illustrius. Nam honores isti vestri atque summæ dignitates, mediæ quædam res natura sua sunt. Si enim præstanti virtute & vitæ innocentia queruntur, si maximis vigilijs & laboribus sustinentur, si incredibili fructu & utilitate eorum quibus præsis obsignantur, res quædam magnificæ & illustres putandæ sunt; & quæ plurimum decus atq; commendationem illis, in quos conferuntur, adferre solent: Sin verò dolo & fraude inuaduntur; vel quod fœdius est, si pecunia comparantur, si per luxum & desidiam produntur, potius quam geruntur; si aliqua infelici calamitate, ac publicæ salutis ruina, concluduntur; tum in istis amplissimis nominibus honoris non modò dignitas nulla erit, sed erit etiam summa deformitas. Nam & virtutis vniuersæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt suam qualemcumque astruat gloriolam, publicam salutem in summum discrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neq; seipsum

seipsum nouit, neque illud discernere potest; veram laudem & gloriam, non tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quam ex earum recta et salutari administratione: et qui non cernit se honoris vocabula, non dignitatis insignia consecutum esse: & qui ex eo laudem querit, quod non illi, sed pecuniae suae collatum est. Nam & in militia præclarum quidem est Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; sed si id virtute tua consequaris, si strenue cum hoste dimicces, si præclaram aliquam victoriam Reipub. parias: sin aliter, quanto plures perdideris, tanto illustriora ad omnem posteritatem excitabis infamiae tuæ trophæa. Magna dico, sed & in paruis hoc id videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrum quidem est Priami Regis, aut Agamemnonis, aut Aiakis personam sustinere; sed si Priami imperio dignam speciem geras, si laceratis firmus sis, si voce valeas; si nihil horum, longè honestius & pulchrius est cum decore, vel Thersitis, vel Davi, aut Getæ cuiusquam personam sustinere, quam cum turpitudine et dedecore Heroas ac semideos repræsentare, miserabilisq; potius quam suspiciendus apparere. His
strio

strio hæc in fabula videbit, Episcopus Sacerdos in summa salutis suæ, ac tot populorum incolumentate, non videbit? Quæ si maiores nostri apud se diligentius perpendissent, nunquam profectò in eos scopulos atque pericula, rem Christianam adduxissent; & ipsi longè nobilius nomen & gloriam post se reliquissent. Nunc alia tempora, alios postulant mores. Stultum & insanum est in procella et turbulentō mari molliter cubare velle.

Parte prima

Pastoralis:

Cap: 9.

Hebr: 12.

Ioan: 16.

Quieto mari, inquit Gregorius, rectè nauem etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempestatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta se confundit. Neque tamen animo deficiendum est, neque tamen malis cedendum, ac veluti desperata salute, clavis & gubernacula dimitenda: Non dum enim ad sanguinem usque ipsum restitimus. Non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate. Maior est ille qui in nobis est, quam aduersus nos. Confidite, vicit ille mundum, et nos vincemus.

In quo studio & conatu, cum nihil magis cauendum fugiendumq; sit, quam studium vanæ & inanis gloriae, ne quid ambitiosè, ne quid humane

manæ laudis causa fiat. Nihil enim tā ingloriū dicebat Bernardus, quām Episcopū glorie cu^s Epistola 126. pidū depræhendi. Per multi autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis sunt prompti exercenda, sed sola honoris cupiditate ducuntur: ubi autem eorum pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi languescit alacritas. Stultissimis utique mulierculis, dicit Nazianzenus, haud In funere padissimiles, quæ natura pulchritudine carentes, tris sui. ad colores confugiunt, theatriceq^z, vt sic los quar, comp^te atque ornat^e sunt; ob venustatē inueniunt^e, ob affectatam formam defor^mmes. Et hoc est, inquit Gregorius, quod dicit Quarta parte scriptura: Tradidit in captiuitatem virtutē eo^s Pastorali^r rum, & pulchritudinem eorum in manus ini^r Psal: 77. mici. In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quām Dei testimonium, quærerit: fouca est mentis, memoria propriæ virtutis. Dum enim se apud se erigit, apud humilitatis auctorem cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberiū verbū; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æ- Psal: 29. ternum: & statim damnum sentit; Auertisti fa- ciem tuam à me, & factus sum conturbatus.

O

Quam

Quam enim virtutē proprius oculus videt, Dei non videt: In quo vitio declinando eò magis nos circūspectos esse oportet, quòd hoc malū vltimò sapientē deserat: hoc vestimentū dicebat Plato esse, quod postremum anima sapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumentis; ne aut sibiipse, aut hominibus, placere velit. Ut ante interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta que coram hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat; ut in omnibus

Actuum 21. exemplo & instituto Apostoli honorificemus ministerium nostrum, non nos ipsos: aut potius honorificando ministerium nostrum, nos ipsos honorificemus. Honorificabimus autem, inquit Bernardus, non cultu vestium, non equorum fastu, non amplis edificijs; sed grauitate morū, maturitate consiliorum, actuum honestate, studijs spiritualibus, operibus bonis. Si enim mundo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos? Deus dissipabit ossa eorum: qui hominibus placent, confusi sunt; quoniam Dominus spreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus su-

Epistola 28.

Et Epist: 42.

as trans

as transeuntia, siue diuina beneficia ad homines, siue hominum vota ad Deum columbino intuens oculo, nihil sibi reseruat ex omnibus. Quo puritatis intimè bono gloriari nō potest veraciter, nisi qui extrinsecus perfectè gloriolas omnes respuerit. Nec enim tutum arbitratur, labijs hominum committere gloriam suam, arcæ utiq; sine clave & sine sera, nulli q; omnino clausæ nocere volenti, non tutum omnino sed stultum ibi thesaurum recondere, vnde non valeas resumere cum volueris, sanguinum vas & inconcussum conscientia, & secretis seruandis idoneum, nullis patens insidijs, nulli violentiæ cedens: adest viuo, mortuum sequitur. Vbi mihi gloria, vel confusio perpetua, pro ratione depositi. Quin ne ex toto quidem, vel ipsi conscientiæ meæ credo; quippe cum ne ipsa quidem me queat comprehendere totum, propter quod Ieremias fidenter loquebatur Deo: Diem hominis non concupiui, tu scis solus; merito constitutus est iudex viuorum & mortuorum, qui finxit singulatim corda vniuersorum, & intelligit omnia opera eorum. Solum attendo iudicem, quem

O ij solum

solum iustificatorem agnosco. Sit gloria in ex-
celsis Deo, & in terra pax hominibus. De vul-
tu tali iudicium meum prodeat opto : cui in-
sit amor, error absit & perturbatio. *Summi*
igitur Parentis auxilium imploratur, vt circum-
dare velit manus ministri sui mundicia noui ho-
minis, qui de cœlo descendit. Ut quemadmodū
Iacob dilectus Domino , pelliceis hædorum
coopertis manibus, paternam benedictionem,
oblato patri cibo potuꝝ gratissimo , impetra-
uit ; sic & iste oblata per manus suas hostia,
salutarem gratiæ illius benedictionem impe-
tratione mereatur.

Gene: 27.

De Dignitate
Sacerdotali
Cap: 6.

Collocatur deinceps Episcopus , hoc est inspe-
ctor omnium, in editiore supra omnes loco, inquit
Ambrosius ; vt ita cunctos respiciat, & cuncto-
rum oculi in eum respiciant. Quid ni locetur in
eminenti, ait BERnardus , vnde prospectet om-
nia qui Speculator super omnia constituitur ?
Collocatur in sede Iesu Christi homo mortalis, qui
aliquando iudicium & sententiam, vel æternæ
sux salutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem
loco prout cundem tutatus fuerit, reportaturus
est. Collocatur in solio illius, cuius sedes Tbroni
sunt,

ni sunt, mentes tranquillissimæ & placidissimæ,
pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum,
perpetuò fruentes. In quem desiderant & Ange-
li prospicere; cui omnes Patriarchæ seruierunt;
cui omnes Prophetæ testimonium reddiderunt;
cuius pedum vel ipsum corrigium calciamenti qui
soluat, indignum se iudicat ille, quo nullus maior
exitit inter natos mulierum. Cuius loci consi-
deratio, inquit Bernardus, facit honoris con-^{Lib: 2. de Co-}
temptorem in honore etiam ipso. In alto po-^{sideratione.}
situm, non altum sapere difficile est, & omni-
no inusitatum; sed quanto inusitatiùs, tanto
gloriosius: timor de adepta iam altitudine, te-
dere magis facit, quam placere ipsam altitudi-
nem. Nulla splendidior gemma in omni præ-
cipue ornatu Pontificis, ipsa humilitate: quo
enim celsior coeteris, eo humilitate appareat
illustrior, et seipso. Blanditur Cathedra, spe-
cula est, non domus: qui eleuauit, deinceps pos-
test. Consideras gradum, & casum metue:
consideras fastigium dignitatis, & vide faciē
abyssi deorsum. Occupare enim locum, & non
facere fructum, nec loco expedit, nec perso-
ne. Hæc quidē hactenus diuinitus Bernardus.
^{Epist: 237.}

O ij Quanta

Quanta igitur vitæ cœlestis integritate, innocentia, continentia, æquitate, moderatione, cōstantia, patientia; quanto impetu mentis ad sempernām gloriam, ac reliquas virtutes, vita sanctissima, & moribus probatissimis, & studio diuīne virtutis ac charitatis ardentissimo, ad hunc ipsum primum nuptiarum accubitum tuendum et exornandum opus sit, ipsi videtis; quam candida & illustri veste, ut par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in solio sedens; monstrosa res, gradus summus, et animus infimus; ingens auctoritas, & nutans stabilitas.

Secunda par- Prouidendum igitur, monet G Regorius, quae te Pastoralis tenus & honore suppresso aequales nos subdi-

Cap : 6. tis benè viuentibus putemus, & erga peruersos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præesse nos hominibus gaudeamus, sed prodesse. Summus enim locus ita benè regitur, cum is qui præest vitijs potius, quam hominibus dominatur: ita tamen, ut in corde seruetur humilitas, & in opere disciplina; ut eos quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipsis præferamus: sic iura discipline exerceantur contra delinquentes, ut pietatis

pietatis viscera non amittantur : sit amor, sed
non emolliens; sit rigor, sed non exasperans ;
sit zelus, sed non immoderatè sœuiens ; sit pi-
etas, sed non plusquam expedit parcens , vt
in arce regiminis iustitia clementiæ permisce-
atur : nam secta immature vulnera deterius
inferuescunt; & nisi cum tempore medicamē-
ta conueniant, constat quod medendi offici-
um amittunt: vt non de subditis crescamus,
sed ipsi de nobis. Principem enim te constitu-
erunt, sed sibi, non tibi. *ut in omnibus illud*
quod monet Bernardus, diligenter expendatur; Epistola 84.
quid liceat, quid deceat, quid expediat. Plus er-
ga corrigendos, docet sanctus Leo, agat bene-
uolentia, quam seueritas : plus cohortatio,
quam commotio : plus charitas, quam potes-
tas. *His legibus hoc tantum tuetur & exor-*
natur solium ; his ipse solij Princeps et Dominus
Iesus Christus usus est. Ad cuius loci dignam
administrationem, magnificè cohortatur Ponti-
fices Nicolaus primus : Episcopi estis, exuri
In Epistola
gentia in Ecclesia Christi horrenda pericula *ad Episcopos*
prouidete : speculatores estis, in altam mentis Cōstantinopo-
arcem concendite , & in gregem dominicum *litanæ Sedi*
subiacentes.

feram

29411PG

feram pessimam irruere cupientem, a longe
contemplamini. Quasi tuba exaltate vocem
vestram, & annunciate populo Dei scelera eis
orum: super montem excelsum; id est, altitudi-
nem virtutum ascendite. Qui euangelisatis
Syon, state in fortitudine: potestatibus huius
saeculi, ex aduerso ascendite. Ne veniat pa-
Lucæ 14. ter familiæ, & iubeat vos dare cum locum digni-
ori; ne pro omnis æquitatis & honestatis Anti-
stibus, nequitiæ præsides esse videamini.

Sic igitur collocato Pastore in sua sede, pro-
rumpit vniuersa Ecclesia in laudes & confessio-
nem omnipotentis Dei; in quas omnis humana
actio & institutum, merito desinere debet. Dicitur
per templū nouus Antistes, ut omnibus innotescat;
commendatur summo Pastori, et rectori omnium
Deo: Ut quem Ecclesie sue Pastorem præesi-
se voluit, propitius respiciat: det illi verbo
& exemplo proficere, & ad vitam, vnam cum
grege sibi commisso, sempiternam peruenire.
Quantumlibet enim fuerit peritus gubernan-
di, inquit CHRysoftomus, nisi inter huiuscet-
modi gubernacula gratiam habeat, & pacem
que à Deo est; & nauiculam simul, & nauis
gantes

*Sermone pri-
mo ad Titum*

gantes procella inuoluet, mergetq; profundo.

Pleno vestitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Praeful, benedicit populo, ac dimittit Ecclesiam. Pleni amore & spiritu diuini Antistes tes, in mutuas salutationes, in mutua oscula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam sibi pacem tradentes & accipientes.

Precatur sacer consecrator nouo Presuli, tanquam germano filio suo, in omni cura ac sollicitudine subiecti sibi gregis, omnes salutares & optatos successus: Precatur nouus Pontifex consecratori suo, quem in patris loco vetustissimis institutis, per omnem vitam habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & prosperos annos. Quem ritum τελεωτικον ἀσπασμον: hoc In eodem Ca autem est, Sacerdotalis perfectionis salutatione, pite 5. & complexum, sacer vocat Dionysius: quam hoc modo explicat. Nam & omnes, inquit, qui adi sunt, sacrorum ordinum homines, & Pontifex ipse qui consecrauit, eum qui consecratus est salutant. Cum enim sancta mens scientia, viq; Pontificis, & diuina vocatione atque sanctis monia, ad Ecclesiastici ordinis consecratio nem honoremq; peruenit, tum charus est pa

P ribus

ribus sanctissimisq; ordinibus; & ad pulchritudinem diuinae similem perductus, mentes s; miles amat, atque ab eis sancte redamatur. Hinc consalutatio illa inter Ecclesiastici ordinis homines seruatur & perficitur, que sancta parium similiumq; mentium societatem indicat, laetitiamq; mutuam, que amore digna est, quippe que diuinam pulchritudinem saluam et incolumentem Ecclesiastici ordinis formę conservet. Hæc Dionysius. *Amor siquidem Pastorum & concordia, salus & firmamentum est gregis. Decet enim eos, qui omnis pacis & amoris cœteris omnibus hominibus duces & auctores esse debent: ad cuius rei designationem, in veteri lege non aliis quam Sacerdotes, ignem in templo Dei accendere iussi sunt; eos ipsos inter se nullis dissensionibus, nullis simultatibus omnino disiungi, sed mutuam pacem & charitatem amplecti. Sic enim animis coniuncti atq; concordes, viribus quoq; magis pollebunt; omnesq; inimicorum suorum fraudes & insidias, omnem vim & impetum, faciliter sustinebunt, infringent, atque dissipabunt. Hoc enim est vnguentum Deo gratissimum, quod descendit in barba, barbam Aaron,*

Leuit: 6.

Psal: 132.

& in

E in oram vestimenti eius. Amor enim & concordia Pontificum, amorem & mutuam charitatem fouet Principum; quorum consensus, populi salus & concordia est. Hic est ros suauissimus montis Hermon, qui descendit in montem Syon; ibi mandauit Dominus benedictionem, et viam usque in seculum.

Exposui, ut potui, Nuptias Sponsi & Sponsae, Episcopi & Ecclesiae: dixi, inter quos hoc contrahatur matrimonium; quis Nuptiarum Sponsor; qui exornatores & pronubi; quæ circumstantiae; quis nuptiarum modus & ratio.

Quo in loco, antequam dicendi finem facio, primum ab hereticis huius saeculi mihi inquirendum esse putaui: Quæ causa fuit, cur, cum se omnis vetustatis & antiquitatis studiosos & cultores esse dicant, ab his pulcherrimis & vetustissimis ritibus discesserunt? Cur nihil earum rerum, in designatione suorum Pastorum, faciunt? cur sine examine, Doctores; sine Sacerdotalis manus impositione, Pontifices; sine unctione, Sacerdotes; sine missione, Apostolos; sine ritu sacro, sacrarij ministros esse velint? An haec sacrosan-

P ij etia non

cta non sunt? an non ex antiquissima & Apostolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis consentanea? an non munus & officium eius qui consecratur, re ipsa potius quam verbis exprimentia, ac ob oculos planè ponentia? Cùm segniūs irritant, vt summus dixit Poëta, animos demissa per aures, quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Deinde, quæ causa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in amplissima dignitate constitutos, tam sacro ritu consecratos repudiārunt? errores autē quosdam, sine vocatione, sine examine, sine sacramento, sine lare denique ac foco secuti sunt. aut quam tandem iustum causam, in illo acri & perspicaci iudicio Dei, eius suæ rebellionis & temeritatis reddituri sunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nuntiuntur; verum Dei verbum docent. Quo teste, aut iudice? Num de cœlo vox delapsa est à magnifica gloria, quæ eos audiendos esse iubeat? num multis & varijs signis & portentis sua confirmārunt? num admirabili consensu & concordia vigent? num vitae quadam diuina et cœlesti sanctitate & integritate illustres sunt? num doctrinam quadam eximiam, quæ omnem veterum erudi-

eruditionem longis passibus post se relinquat, ad-
ferunt? num salutarem profectum vitæ & do-
ctrinæ, in dies maiorem ac maiorem ostendunt?
nihil certè horum. Quid sit cuersum, videmus;
quid sit extructum, non videmus: quid extirpa-
tum sit, sentimus; quid satum, nondum perspici-
mus: nisi fortasse pro fide ac religione, perfidiam;
pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace et cha-
ritate, intestina bella, ac in omnes bonos acerbis
odium: pro modestia, superbiam; pro libertate et
moderatione, licentiam; pro castitate, libidinis
indomitum laxamentum; pro tranquillitate, sæ-
uam tempestatem; pro obedientia, legitimi impe-
rij contemptionem; pro diuini amoris studio, re-
rum sacrarum, quæ amorem diuinum excitabat,
exitium orbi Christiano inuexerunt. Atqui
dices; eos nihil aliud profiteri, quam se purum
verbū Dei docere, sacraq; Scriptura niti. Por-
rò verbis, quicquid libet non satis est affirmare;
exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, re-
quirimus: neque satis est verbo tantum affirma-
re, ut id continuò credendum sit; non audio ver-
ba, sed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus
bæreticis, quis ex nostris, professus non est?

P ij Atqui

Ioan: 8.

Atqui dicit veritas ipsa: Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum: alius est qui testimonium perhibet de me, & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Veritatis testimonium, si ipsa de se testetur, non erit verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro seipso in priuata causa, testimonium accipiemus? Nos, inquit, & vita, & doctrinæ suæ, locupletes habent testes.

Epistola 75.

Atqui docet magnus B. Basilius, Oportere pari saltem facultate instructum esse illum, qui de alicuius doctrina, aut scriptis iudicaturus est, qua ille ipse, qui docet aut scribit, praeditus sit. Nam & de opere rustico nemo potest recte iudicare, nisi Agricola: & de recto & sua ui concentu, nisi Musicus. Doctrinæ autem quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem suum monstrare potest, neque tempus quo discebat? Multum autem opus esse elaborare, & multas insomnes noctes ducere, multisq; lachrymas ad Deum profundere, illum, qui veritatem querit; quiue eius causa unitatem fraternalm aliquo modo perturbare velit, docet idem Basilius. Nimiris ludimus in rebus maxi-

Ibidem.

maximè serijs , cum iactura salutis & felicitatis nostræ , omnium autem rerum humanarum extrema perturbatione . Sint testes , ait idem Basilius , oculi iustorum , & aspectus virorum perfectorum , qui illud liberè ac verissimè dicere possint : Plura quam vos nouimus , atque inter nos viciorum spinis non tantopere suffocamur ; neque paucis ornamenti multiplicem maliciam admiscuimus ; quales nostra ètas , vel nulos , vel paucissimos cum ferat , vetus sæculum nobis est appellandum , veteris sæculi iudicij utendum . Deinde Reges atque Principes , omnesq; illi , penes quos conferendarum tantarum dignitatum & munerum summa testimonij est , mihi sunt commonendi , eam legem Dei esse , Ut si steterit testis mendax contra hominem , accusans eum prævaricationis ; stabunt ambo quorum causa est , ante Dominum , in conspectu Sacerdotum & Iudicum , in diebus illis : cumq; diligentissimè perscrutatus inuenierit falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium , reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit , & auferes malum de medio tui : ut audientes cœteri timorem habeant ; & ne quisquam

quisquam audeat talia facere. Non miserebetur
eius. Quod si in unius hominis peculio, aut
vitæ periculo, testis iniquus tam abominabilis est
coram Domino, tantisque plagi vapulat: quid in
peculio et sorte hereditatis filij Dei? quid in sa-
lute sponsæ & corporis IESU Christi Ecclesiæ
sanctæ, pro qua ille seipsum tradidit, crucemque ac
mortem acerbissimam sustulit? Quid in periculo
æternæ salutis, vel interitus tot animarum, si
quis aut per negligentiam, aut per benevolentiam,
aut per fœdissimum quæstum mentitus fuerit; ac
pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupū,
pro Pastore furem & latronem, testimonio suo
Ecclesiæ Dei præfecerit? quibus, & quantis
hic ipse plagi obnoxius erit? Non est enim hoc
Epistola 87. consulere populis, inquit sanctus LEO, sed
nocere; nec præstare regimen, sed augere di-
scrimen. Integritas enim præsidentium, salus
est subditorum. Et difficile est ut bono pera-
gantur exitu, que malo inchoata sunt princi-
pio. Recenset Auerni pœnas Latinus Poë-
ta, quas inferentes Orci præsides, reprobrant
noxijs: Vendidit hic patriā auro, dominumque
potentem imposuit. Quantò iustius, & cum
maiore

maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Ecclesi-
am auro, Pastoremq; negligentem imposuit, ne-
quissimo quæstu. Omnia damnationis causam
Et pœnam sustinebit ille, qui malum pastorem Et
præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intu-
lit, totum læsit corpus. Languente enim corde,
in cassum membra vigent. Frustra miles conten-
dit, si ab ipso militiæ duce erratur. Totius fa-
miliæ domini status & ordo nutabit, ait san- Epist: 87.
ctus Leo, si, quod requiritur in corpore, nō in-
uenietur in capite. Et quid est communicare
peccatis alienis, nisi talem effici eum qui eligit,
qualis ille est, qui non meruit ordinari? Sicut au-
tem boni operis sibi comparat fructum, qui rectū
seruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui
semetipsum afficit damno, qui ad summum digni-
tatis subleuat indignum. Qui cui potestatem
facit, inquit Chrysostomus, volenti Ecclesiam Lib: 4. de di-
corrumpere, is certè author fuerit eorum ognitate Sacer-
mnium, quæ perdita illius audacia turbauerit. dotali.

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, mole-
stissima nobis sunt: hæc ipsa religionis Christia-
næ in multas partes fœda dilaceratio; hæc om-
nium rerum, tam diuinarum, quam humanarū,

Q

summa

summa perturbatio ; hic ipse legum , magistratu-
um, iudiciorumq; contemptus ; hæc inobedientia,
atq; omnis veteris disciplinæ dissolutio ; praui &
corrupti mores , discordiae, bella , factiones, tu-
multus : si autem causas & origines earum rerum
diligenter expenderimus, ipsimet tantorum malo-
rum fabri & auctores sumus : dum pueros viris,
laicos Sacerdotibus, profanos religiosis ; ignaros
doctrinæ, impuros, & omni scelere a prima sua
ætate imbutos, rebus sacris, ac hominum expian-
dis vitijs , leuis nonnunquam compendij causa præ-
ficiimus ; quæ postea nequicquam magno , si fieri
possit, redimere vellemus. Sed & populus Chri-
stianus nobis compellandus est : Num ita Pasto-
ribus suis , vt par est, iuxta præceptum P Auli,
vti Christo Domino, pareat ? Num sine volun-
tate & auctoritate eorum, nihil agat ? num de-
bitum honorem & reuerentiam , illis tribuat ?
num decimas & primitias laborum suorum, ma-
gna cum leticia & hilaritate, uti præcepit Do-
minus, illis reddat ? num eos, tanquam parentes,
amet & reuereatur ? num maiorum suorum le-
gibus & institutis obtemperet ? qui graui multa
eos puniunt ; qui præsente Archiepiscopo aut
Episco-

*Episcopo, vel impurū aliquod verbum protulerit,
vel minus moderate se gesserit; an officiū præsta-
re se Deo, cum Iudæis atque fœdissimis Tyran-
nis arbitratur, si aliquid contra honorem, san-
ctitatem & autoritatem eorum dixerit, aut san-
xerit? si in aliqua parte eorum fortunas atque
dignitatem lœserit; si aliquid ex eorum possessi-
onibus per sacrilegium auerterit; an filij sunt
Belial, filij sine iugo: vt spredo Samuele Deum
spernant, & tradantur in manus Regis Babylo-
nis; vt discant distantiam seruitutis Dei, à serui-
tute Regis terrarum?*

*Vos deinceps sanctissimi Antistites compellos;
num fidem semel datam sancte & intemeratè ser-
uetis? num sacrorum Symbolorum & mysterio-
rum puritatem, vitæ innocentia & integritate
representetis? num capita vestra, & manus ve-
stræ, sacrisunctionibus intentes, puras & mun-
das ad Deum cœli pro salute populi tendatis; vt
sit is omnium quidem honorum exoratores, malo-
rum autem auersores? num ascendistis ex aduer-
sò, & opposuistis vos murum pro domo Israël; vt Ezech: 13.
stetis in prælio in die Domini? Num cum fi-
deli Mose in perfractione deiecti parietis domus*

Q ij Domini,

Psal: I.

Domini, vitam et corpora vestra, murum pro salute populorum obiecistis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea discentes que alios doceatis? Praeconis enim officium suscipit, quisquis ad Sacerdotium accedit; ut ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur: si autem Legis diuinæ est ignarus, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Num opibus ad subleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad salutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem & vanam gloriam? num potestate ad defensionem afflictorum, an oppressionem debilium usi es? Vestris quidem fulcimento & præsidio, alienis autem terrori & trepidationi; ut ruant qui noxicè stant, digni erigantur. Quid si facitis, macti ea virtute este, columnæ & firmamenta Ecclesie Dei; expectantes Principis Pastorū illam magnificam vocem: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituā, intra in gaudium Domini tui.

Matth: 25.

Sin aliter, verendum est, ne malos male perdat, vineam autem suam locet alijs operarijs.

In Episto: ad
Titum, Ser-
mone primo.

mam

mam scandalisat, expedit ei, vt mola asinaria
suspendatur circa collum eius, & demergatur
in profundum maris : qui tot animas scanda-
lisat, & vrbes integras, & plebes, viros, muli-
eres, pueros, ciues, rusticos, incolas suę ciui-
tatis, aliarumq; vrbium, que illi subiecte sunt,
quid pati merebitur? Nemp̄ vero si plura tri-
plo, quam diximus, addas, nihil dicturus es,
adeo vehemens poena atque cruciatus huius-
modi hominibus imminet. Nam si horremus, *Chrysost. de
Sacerdotio Lib: 3.*
dum iudicium id nobis subeundum est, in quo peccatorum propriorum rationem reddituri
sumus ; ut qui sentiamus, nos ignem illum æ-
ternum effugere nequaquam posse : quid illi
expectandum est, qui tam multorum nomine
causas sit dicturus ? Quod autem hoc verum
sit, audi beatum Paulum , seu potius non Pau-
lum, sed Christum Pauli ore loquentem : Pa, *Hebr: 13.*
rete ijs qui præsunt vobis, & concedite : nam
illi vigilant pro animis vestris , tanquam rati-
onem reddituri. Hiccine exiguus tibi videtur
comminationis terror ? equidem illum, quan-
tus sit , verbis exprimere non possum. Maxi-
mè autem puniendi illi fuerint , qui post eum *Chrysost. de
Sacerdotio Lib: 4.*

Q ij hono;

honorem studio atque ambitione adeptum, vel per ignauiam, vel per maliciam, vel per imperitiam, re ipsa non recte utuntur.

Tu vero sancte ANTONIUS, noua creatura Dei, diligenter te circumspice, quis fueris, & Libro 2. De qui nunc sis. Quis in natura, ait BERNARDUS, Consideratio- quis in persona; qualis in moribus, quæ sub ne. te, quæ circa te, quæ supra te sunt: quid, cui, & apud quos promiseris. Tenetur vox tua,

In libro de ijs dicit AMBROSIUS, non in tumulo mortuorum, qui mysterijs initiantur,

Cap: 2. sed in libro viuentium: præsentibus Angelis locutus es, sed & ipso Christo. Considera de-

mùm, cuius dignitatis, sanctitatis, formæ atque pulchritudinis, decoris item & maiestatis, spon-

Cantic: 6. sam acceperis: Una est matri suæ, electa genitri-

ci suæ; vt aurora consurgens; pulchra vt luna,

electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordina-

ta: cui datum est, vt cooperiat se byssino splen-

denti & candido: quam lauit & sanctificauit

Ephes: 5. sponsus eius, mundas eam lauacro aquæ in ver-

bo vitæ; & tradidit semetipsum pro ea, vt exhibe-

ret sibi gloriosam, non habentem maculam aut rugam, columbam suam, perfectam suam: quam eandem maxima & preciosa dote Corporis et San-

guinis

guinis sui, Sacramentorum, hæreditatis incorruptibilis et incontaminatae, immarcescibilis conseruatae in cœlis, largè et prolixè donauit: quā tot filiorum greges sanguine agni conspersorū, vndique circumstant. Quia igitur diligentia & cautione ea ipsa pulcherrima mulierū tibi custodiēda erit, vt eam reddas sanctā et immaculatam Sponso suo iudici futuro; aut pro quali tibi deposito causa dicenda, ratioq; reddenda erit? Cogita item, quæ sit ista tua totius ornatus & habitus immutatio? In quo solio confederis: et altiorem tu quidē locū sortitus es, sed non tutiorem; sublimiore, non securiorem. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste. Gene: 28. Locus, inquam, in quo stas, terra sancta est: locus Exodi 3. Christi est, ubi steterunt pedes eius. Locus il- Psal: 131. lius est, quæ constituit Deus dominū domus suæ, Psal: 104. et principē omnis possessionis suæ. Isteq; Sacerdotij tui externus habitus, tuæ mentis ornatus designatio est. Nam Pontificalem gloriā, vt dixi, non iam nobis honor commendat vestium, sed splendor animarū. Quicquid igitur ista velamina in fulgore auri, in nitore gemmarū, et in multitudinis operis varietate significant, hoc in tuis moribus actibusq; clarescat; vt his utaris ad ædificati-

Q iij onem,

onem, non ad destructionē; ad ornatum ordinis,
non ad fastū personæ. Domabis lupos, sed ouibus
non dominaberis; pascendas utiq;, nō premendas.
suscepisti: tene mediū, si non vis perdere modum.
locus medius tutus est; mediū sedes modi, et modus
virtus. Ut qui nunc gloriosus et conspicuus in hoc
habitu nobis omnibus appares, eundem te in hac
ipsa stola integra et immaculata, iusto et incorru-
pto iudici sistas: ut hic ipse habitus et ornatus illo
die splendor et decus sit in te, non testimoniu contrate.
Et quod humano ore iam diceris, ante eius
quite tali dignatus est honore, æquissimos oculos
existas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Sy-
on, ut videas bona Hierusalem. Det verbū euangeli-
santi virtute multa: ipse dexterā tuam manus
sua teneat, et in consilio deducat, et cū gloria su-
scipiat: Pastorem pascat, ductorem ducat; ut ipsi-
us gregem scitè ac peritè pascas, et videas filios
filiorum ministerij et functionis tuæ: pacem
super Israël. Dicat omnis populus,

A M E N.

6820